

HE 78/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain 7 luvun, eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain sekä korkolain 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuluttajansuojalain kuluttajaluottoja koskevaa lukua. Lisäksi muutoksia ehdotetaan eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annettuun lakiin ja korkolain säännökseen lain tahdonvaltaisuudesta. Esityksen pääasiallisena tavoitteena on vähentää pikaluotoista aiheutuvia velkaongelmia.

Esityksessä ehdotetaan asetettavaksi korkokatto määrätyille kuluttajaluotoille. Laissa määriteltäisiin yläraja luottosopimuksen mukaiselle luoton todelliselle vuosikorolle, jota laskettaessa otetaan huomioon luoton korko ja muut kuluttajalta perittävät luottokustannukset. Muutoksella pyritään siihen, että kuluttaja saisi pieniä luottoja nykyistä kohtuullisemmin ehdoin. Uudistuksen oletetaan myös merkittävästi vähentävän nykyisenkaltaisten pikaluottojen tarjontaa.

Säännökseen luotonantajan velvollisuudesta arvioida kuluttajan luottokelpoisuus ehdotetaan täsmennyksiä ja tiukennuksia. Muu-

toksen tarkoituksena on vähentää velkaongelmia edellyttämällä myös pienten luottojen tarjoajilta nykyistä tarkempaa kuluttajan luottokelpoisuuden arvioimista. Hyvää luotonantotapaa koskevaa säännöstä ehdotetaan puolestaan täydennettäväksi siten, että hyvän luotonantotavan vastaista olisi käyttää luottosuhteeseen liittyvässä asiointissa lisämaksullista tekstiviesti- tai muuta vastaavaa viestipalvelua. Tältä osin tavoitteena on poistaa maksullisiin tekstiviestipalveluihin liittyneet erityyppiset ongelmat.

Luottosuhteeseen liittyvien säännösten on tarkoitus tulla voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua niiden vahvistamisesta. Ehdotetun korkokattosäännöksen vahvistamisen ja voimaantulon väliin on tarkoitus jättää kolmea kuukautta jonkin verran pitempi aika. Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 JOHDANTO	4
Yleistä	4
Velkomustuomioita koskevat tilastot	4
Pikaluotot ulosotossa	5
2 NYKYTILA	6
2.1 Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö	6
Pikaluottojen tarjontaa koskeva sääntely	6
Maksulaiminlyöntitilanteita koskeva sääntely	7
2.2 Ulkomaiden lainsäädäntö	7
Yleistä	7
Ruotsi	8
Norja	8
Tanska	8
Ranska	8
Saksa	8
Alankomaat	8
2.3 Nykytilan arviointi	9
Tarve lainsäädäntöuudistuksiin	9
Pikaluotoista luottoaikana aiheutuvat kulut	10
Sopimussakot	10
Valvontaviranomaisten toimivaltuudet	10
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	11
3.1 Yleistä	11
3.2 Ehdotetut muutokset	11
Kuluttajan luottokelpoisuuden arviointi	11
Hintasääntely	11
Kuluttajalta perittävät tekstiviestikulut	13
Muut ehdotukset	13
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	14
4.1 Valtionaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan	14
4.2 Vaikutukset kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien asemaan	14
5 ASIAN VALMISTELU	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	18
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	18
1.1 Kuluttajansuojalaki	18
7 luku. Kuluttajaluotot	18
1.2 Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä	19
1.3 Korkolaki	21
2 VOIMAANTULO	21
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	21
LAKIEHDOTUKSET	23
1. Laki kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta	23
2. Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta	25
3. Laki korkolain 2 §:n muuttamisesta	27

LIITE.....	28
RINNAKKAISTEKSTIT.....	28
1. Laki kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta.....	28
2. Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta	31
3. Laki korkolain 2 §:n muuttamisesta.....	35

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Yleistä

Niin sanottuja pikaluottoja eli summaltaan pieniä, lyhytaikaisia, internetissä tai tekstiviestillä tehtävän lainahakemuksen perusteella myönnettäviä vakuudettomia kulutusluottoja on ollut markkinoilla tiettävästi vuodesta 2005 lukien. Pikaluottomarkkinat ovat tänä aikana kasvaneet voimakkaasti, ja uusia toimijoita on tullut markkinoille myös aivan viime vuosina. Kun syksyllä 2005 pikaluottoyrityksiä oli yritys- ja yhteisötietojärjestelmän perusteella noin 20 ja syksyllä 2007 tiettävästi noin 50, tällä hetkellä aluehallintoviraston luotonantajarekisteriin on rekisteröity jo noin 80 pikaluottoyritystä.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2010 pikaluottoja myönnettiin lähes 1,2 miljoonaa kappaletta. Myönnettyjen luottojen yhteismäärä oli 244 miljoonaa euroa, ja luotoista maksettujen erilaisten kulujen yhteismäärä oli yhteensä lähes 64 miljoonaa euroa. Pikaluottoon kohdistuvat kulut muodostivat siis keskimäärin 26 prosenttia myönnetystä lainapääomasta takaisinmaksuajan ollessa noin 30 päivää ja keskimääräisen pikaluoton suuruuden ollessa noin 206 euroa.

Vuonna 2011 otettujen pikaluottojen määrä kasvoi entisestään: uusia lainoja myönnettiin yhteensä noin 1,4 miljoonaa kappaletta. Myönnettyjen luottojen yhteismäärä oli noin 322 miljoonaa euroa, ja luotoista maksettujen erilaisten kulujen yhteismäärä oli noin 79 miljoonaa euroa. Vuonna 2011 pikaluottoon kohdistuvat kulut muodostivat siis keskimäärin 25 prosenttia myönnetystä lainapääomasta takaisinmaksuajan ollessa 33 päivää ja keskimääräisen pikaluoton suuruuden ollessa 228 euroa.

Pikaluotot ovat jäljempänä kuvatuin tavoin aiheuttaneet kasvavassa määrin velkaongelmia, ja hallitusohjelmassa onkin edellytetty pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön tiukentamista (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituk-

sen ohjelma 22.6.2011 s. 26; jäljempänä *hallitusohjelma*).

Velkomustuomioita koskevat tilastot

Suomen Asiakastieto Oy:n (jäljempänä *Asiakastieto*) luottotietorekisterin tietojen mukaan yksityishenkilöihin kohdistuneet tili- ja kertaluottojen sekä rahoitusyhtiösaatavien ryhmän velkomustuomiot ovat lisääntyneet viime vuosina siten, että kun vuonna 2005 kyseisen ryhmän tuomioita annettiin runsaat 20 000 kappaletta ja vuonna 2008 vajaat 80 000 kappaletta, vuonna 2011 vastaava luku oli jo lähes 180 000. Kaikkiaan yksityishenkilöihin kohdistuneita velkomustuomioita annettiin Asiakastiedon tilastojen mukaan viime vuonna yli 280 000, kun vuonna 2005 tuomioiden kokonaismäärä oli alle 110 000 ja vuonna 2008 alle 170 000.

Vuonna 2008 yksityishenkilöihin kohdistuneista tili- ja kertaluottojen sekä rahoitusyhtiösaatavien ryhmän vajaan 80 000 velkomustuomiosta noin 52 000 eli noin 65 prosenttia koski alle 1 000 euron saatavia. Vuonna 2011 tällaisten tuomioiden määrä kaikkiaan 180 000 tuomiosta oli 130 000 eli yli 70 prosenttia. Näistä tuomioista noin 45 prosenttia kohdistui alle 30-vuotiaisiin.

Vuonna 2005 yksityishenkilöihin kohdistuneista tili- ja kertaluottojen sekä rahoitusyhtiösaatavien ryhmän velkomustuomioista alle 3 000 kappaletta koski alle 300 euron saatavia. Vuonna 2010 tällaisia pieniä saatavia koskevia velkomustuomioita annettiin 50 000, ja tuomiot kohdistuivat noin 22 000 henkilöön. Vuonna 2011 näitä tuomioita annettiin jo lähes 82 000, ja ne kohdistuivat yli 34 000 henkilöön. Vuonna 2011 uusia pienistä luotoista johtuvia maksuhäiriöitä tuli siis noin 2,4 kappaletta henkilöä kohden. Asiakastiedon arvion mukaan tällaiset alle 300 euron saatavia koskevat tuomiot johtuvat pääasiassa maksamattomista pikaluotoista.

Vuonna 2005 näistä alle 300 euron saatavia koskevista tuomioista 1 200 eli noin 40 pro-

senttia kohdistui alle 30-vuotiaisiin. Vuonna 2011 tuomioista yli 41 000 eli noin puolet kohdistui alle 30-vuotiaisiin siten, että alle 25-vuotiaisiin kohdistuneiden tuomioiden osuus näistä oli noin 70 prosenttia.

Alle 300 euron tili- ja kertaluottoja sekä rahoitusyhtiösaatavia koskevia velkomustuomioita ja niistä johtuvia maksuhäiriömerkintöjä tarkasteltaessa on huomattava, että ryhmään kuuluu myös muita luottoja kuin pikaluottoja. Alle 300 euron saatavia koskevissa velkomustuomioissa voi olla siten mukana muitakin kuin pikaluottoja koskevia tuomioita. Samanaikaisesti on oletettavaa, että yli 300 euron saatavia koskevissa velkomustuomioissa on maksamattomista pikaluotoista johtuvia asioita. Käsitystä puoltaa ensinnäkin se, että useat pikaluottoyritykset tarjoavat myös yli 300 euron suuruisia luottoja. Toiseksi osassa velkomustuomioita tuomitaan samalla kerralla maksettavaksi pikaluottojen ohella muitakin saatavia taikka useampia alle 300 euron pikaluottoja siten, että pääomien yhteismäärä ylittää 300 euroa, jolloin nämä tuomiot ovat rajautuneet pikaluotoiksi oletettujen velkomustuomioiden ryhmän ulkopuolelle.

Suomen Pienlainayhdistys ry:n näkemyksen mukaan esitetyt arviot pikaluottoja koskevien velkomustuomioiden määrästä ovat virheellisiä. Yhdistyksen mukaan pikaluottoja koskevien velkomustuomioiden määrä on vuonna 2011 ollut arvioitua pienempi, korkeintaan 50 000–60 000 tuomiota.

Kysyttäessä kärjäoikeuksilta arviota siitä, mikä oli vuonna 2011 pikaluottoja koskeneiden asioiden osuus kaikista summaarisista asioista, esitetyt arviot vaihtelivat 25 prosentista 70 prosenttiin. Tarkemmat tiedot tehdystä kyselystä ja sen tuloksista ilmenevät Pikaluotto 2011 -työryhmän mietinnöstä (Pikaluoittelainsäädännön muuttaminen 17/2012).

Lisäksi Pirkanmaan, Pohjois-Karjalan ja Vantaan kärjäoikeudessa seurattiin viikolla 11/2012 sitä, kuinka suuri osa vireille tulleista summaarisista asioista koski pikaluottoja. Pirkanmaan kärjäoikeuteen saapuneista summaarisista asioista pikaluottoja koskevia asioita oli noin 45 prosenttia (229 asiaa 509 asiasta), Pohjois-Karjalan kärjäoikeudessa noin 45 prosenttia (52 asiaa 115 asiasta) ja Vantaan kärjäoikeudessa noin 50 prosenttia

(163 asiaa 325 asiasta). Asia katsottiin pikaluottoja koskeväksi, jos haastehakemus koski yksinomaan pikaluottoja tai jos haastehakemuksessa pääomaltaan suurin saatava oli pikaluotto. Huomioon ei sen sijaan otettu haastehakemuksia, joissa perittävänä oli pikaluottojen ohella muita saatavia, jos pääomaltaan suurin saatava oli muu kuin pikaluotto.

Pikaluoitot ulosotossa

Tarkemman tiedon saamiseksi maksamattomista pikaluotoista tarkasteltiin ulosottorekisteristä sellaisia vuonna 2011 vireille tulleita ryhmään ”muu yksityisoikeudellinen saatava” kuuluvia ulosottoasioita, joissa hakijana oli luotonantajarekisteriin merkitty luotonantaja. Kun tarkastelu kohdistettiin niihin luotonantajiin, joiden tiedetään tarjoavan pääasiassa pikaluottoja, saatiin vuonna 2011 vireille tulleiden asioiden lukumääräksi yhteensä noin 15 000. Näissä asioissa perittävänä olevien pääomien ja korkosaatavien yhteenlaskettu määrä oli noin 3,5 miljoonaa euroa, kulujen määrä yli 900 000 euroa ja oikeudenkäyntikulujen määrä noin 3,3 miljoonaa euroa.

Saatavien suuruuden lisäksi tutkittiin velallisten ikäjakaumaa näissä asioissa. Vuonna 2011 asioista noin 3 prosenttia kohdistui henkilöihin, jotka vireilletulovuonna täyttivät 18–19 vuotta, ja noin 46 prosenttia henkilöihin, jotka vireilletulovuonna täyttivät 20–29 vuotta. Vastaavat luvut olivat 30–39-vuotiaiden ikäryhmässä noin 20 prosenttia, 40–49-vuotiaiden ikäryhmässä noin 15 prosenttia, 50–59-vuotiaiden ryhmässä noin 10 prosenttia ja vähintään 60-vuotiaiden ryhmässä vajaat 5 prosenttia. Lähes puolet tarkastelun kohteena olleista ulosottoon vuonna 2011 vireille tulleista asioista kohdistui siis alle 30-vuotiaisiin. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että kaikista vuonna 2011 vireille tulleista yksityishenkilöitä koskevista ulosottoasioista alle 30-vuotiaisiin kohdistuneiden asioiden osuus oli noin 20 prosenttia.

Ulosottorekisteristä saatuihin tietoihin liittyy kuitenkin eräitä puutteita, joiden vuoksi luvuista ei voida tehdä kuin suuntaa-antavia päätelmiä. Merkittävin puute on se, että kokonaisluvuista puuttuvat kokonaan ne ulosotossa perittävänä olevat pikaluottoihin liit-

tyvät saatavat, jotka on myyty perintätoimistoille. Sen selvittämiseksi, kuinka merkittävä vaikutus tällä seikalla on vireille tulleiden asioiden kokonaismääriin, tarkasteltiin erillishakuna ulosottorekisteristä asioita, joissa hakijana on tietävästi yksinomaan tietyltä pikaluottoyritykseltä ostettujen pikaluottosaatavien perintään keskittynyt perintätoimisto. Ilmeni, että yksin tällä perintätoimistolla oli vuonna 2011 vireille tulleita asioita noin 10 000 kappaletta, pääomaa ja korkosaatavia perittävänä noin 4,9 miljoonaa euroa, kuluja perittävänä noin 2,3 miljoonaa euroa ja oikeudenkäyntikuluja perittävänä noin 2,3 miljoonaa euroa. Näin ollen voidaan olettaa, että kokonaisluvut olisivat huomattavan paljon suurempia, jos laskelmissa olisivat mukana myös ne yritykset, joiden saatavat on myyty perintätoimistoille.

Vaikka ulosotossa perittävänä olevien pikaluottojen kokonaismääristä ei edellä mainittujen syiden vuoksi olekaan saatavissa tietoa, ulosottorekisteritiedoista käy ilmi, että pikaluotoissa erilaisten kulujen määrä maksuviiävästystilanteissa on huomattava suhteessa velan alkuperäiseen pääomaan. On myös todennäköistä, että kulujen määrä on alun perin, siis ennen asian vireilletuloa ulosotossa, ollut vielä suurempi. Tämä johtuu siitä, että velkojalla on voimassaolevan lain mukaan oikeus kohdistaa velallisen mahdolliset osasuoritukset ensin perintäkuluihin ja vasta sen jälkeen pääomaan ja korkokuluihin. Jos siis velallinen on kyennyt maksamaan luotonantajan saatavia osaksi takaisin, nämä suoritukset on voitu kohdistaa perintä- ja muihin kuluihin pääoman sijaan.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö

Pikaluoitojen tarjontaa koskeva sääntely

Pikaluoitoja ja muita kuluttajaluottoja koskevia säännöksiä on uudistettu kahdessa vaiheessa, vuosina 2009 (844/2009; HE 64/2009 vp) ja 2010 (746/2010; HE 24/2010 vp). Uudistukset ovat pääasiassa kohdistuneet kuluttajansuojalain (38/1978) 7 lukuun, johon

keskeisimmät pikaluottoja ja muita kuluttajaluottoja koskevat säännökset sisältyvät.

Kuluttajaluottoja koskevat 7 luvun säännökset perustuvat pitkälti kulutusluottodirektiivin (2008/48/EY) säännöksiin, mutta direktiivistä poiketen ne on ulotettu koskemaan pääsääntöisesti myös pieniä, alle 200 euron suuruisia luottoja. Luvussa säädetään muun muassa elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuuksista, luottosopimuksen tekemisestä ja varojen luovuttamisesta, luottosopimuksen peruuttamisesta, kuluttajan oikeudesta saada tietoja luottosopimuksen kuluessa, luoton takaisinmaksusta sekä luottosopimuksen päättymisestä. Luvussa säädetään myös hyvästä luotonantotavasta sekä luotonantajan velvollisuudesta arvioida kuluttajan luottokelpoisuus ja todentaa lainanhakijan henkilöllisyys huolellisesti. Luvun säännösten noudattamista valvovat kuluttaja-asiamies, Kuluttajavirasto ja sen alaisina piirihallintoviranomaisina aluehallintovirastot sekä Finanssivalvonta silloin, kun luotonantaja on Finanssivalvonnan valvottava.

Edellä mainittujen säännösten lisäksi pikaluottoihin sovelletaan rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntiä koskevaa kuluttajansuojalain 6 a lukua, jolla on pantu täytäntöön rahoituspalvelujen etämyyntidirektiivi (2002/65/EY). Luvussa säädetään muun muassa ennakkotiedoista, jotka kuluttajalle on annettava elinkeinonharjoittajasta, rahoituspalvelusta, etäsoituksesta ja oikeussuojakeinoista. Pikaluottojen kannalta keskeisiä säännöksiä sisältyy myös muun muassa kuluttajansuojalain markkinointia ja menettelyä asiakassuhteessa koskevaan 2 lukuun ja sopimusehtojen sääntelyä koskevaan 3 lukuun.

Korkolakiin (633/1982) tai muualle lain-säädäntöön ei sisälly varsinaista luottoaikaisia kustannuksia koskevaa hintasääntelyä. Luottokustannusten kohtuullisuutta voidaan kuitenkin arvioida kuluttajansuojalain 4 lukuun sisältyvän kohtuuttomia sopimusehtoja koskevan sääntelyn nojalla. Viime kädessä kohtuuttoman suurten luottokustannusten periminen voi täyttää myös rikoslain (39/1889) 36 luvun 6 §:ään sisältyvän kiskonnan tunnusmerkistön.

Pikaluoitojen tarjoamista koskeva elinkeino-oikeudellinen sääntely sisältyy lakiin

eräiden luotonantajien rekisteröinnistä (747/2010). Laissa säädetään edellytyksistä, jotka pikaluottoja tarjoavien yritysten ja muiden lain soveltamisalaan kuuluvien luotonantajien on täytettävä, jotta ne voidaan rekisteröidä Etelä-Suomen aluehallintoviraston pitämään luotonantajarekisteriin ja jotta niillä on siis oikeus tarjota kuluttajaluottoja. Lisäksi lakiin sisältyy säännöksiä luotonantajien valvonnasta ja aluehallintoviraston käytettävissä olevista pakkokeinoista. Aluehallintoviraston tulee kieltää kuluttajaluottojen tarjoaminen, jota harjoitetaan lain vastaisesti ilman rekisteröintiä. Varoituksen aluehallintovirasto voi puolestaan antaa esimerkiksi silloin, kun luotonantaja laiminlyö huolehtia siitä, että toimintaa harjoitetaan lainmukaisesti. Jos tällaiset laiminlyönnit ovat vakavia tai jos ne annetusta varoituksesta huolimatta toistuvat, aluehallintovirasto voi kieltää osaksi tai kokonaan luotonantajan toiminnan määrääjäksi, kuitenkin enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Maksulaiminlyöntitilanteita koskeva sääntely

Jos kuluttaja viivästyy pikaluoton tai muun kuluttajaluoton maksamisessa, hänen maksettavakseen tulee yleensä joukko muita kuluja. Näitä ovat esimerkiksi viivästyskorkokulut sekä perintä- ja oikeudenkäyntikulut.

Kuluttajaluotoista perittävistä viivästyskoroista säädetään korkolaissa. Säännökset ovat kuluttajan hyväksi pakottavia. Lain pakottavuuden kiertämisen estämiseksi lakiin sisältyy säännös, jonka mukaan jos velallinen näissä tapauksissa on viivästykseen varalta sitoutunut viivästyskoron sijasta tai sen lisäksi maksamaan provisiota, palkkiota tai vastaavaa toistuvaa suoritusta, sitoumus on tehoton siltä osin kuin viivästyskoron ja mainitun suorituksen yhteenlaskettu määrä ylittää laissa säädetyn enimmäisviivästyskoron.

Perintäkuluista ja niiden enimmäismääristä säädetään laissa saatavien perinnästä (jäljempänä *perintälaki*; 513/1999), jota sovelletaan yleislakina myös pikaluottojen perintään. Hallituksen esitys perintälain uudistamiseksi on annettu kesäkuussa 2012 (HE 57/2012 vp). Esityksessä ehdotetaan muun muassa hyvän perintätavan sisällön täsmentämistä sekä perintäkuluille säädettyjen enimmäis-

määrien muuttamista. Lisäksi lakiin ehdotetaan uutta säännöstä velallisen oikeudesta pyytää perintälain mukaisen perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään sekä säännöstä, jonka mukaan perinnässä kertyneet varat olisi kohdennettava ensisijaisesti perittäville saatavalle ja vasta sen jälkeen perintäkuluille.

Maksamattoman saatavan mennessä oikeudelliseen perintään velallisen maksettavaksi tulevat kantajan vaatimat oikeudenkäyntikulut, kuitenkin enintään sen suuruusina kuin oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 21 luvun 8 c §:n nojalla annetussa oikeusministeriön asetuksessa 1311/2001 säädetään (oikeusministeriön asetus vastapuolen maksettavaksi tuomittavista oikeudenkäyntikuluista oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 c §:ssä tarkoitetuissa asioissa). Vastapuolen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen enimmäismääriä on vastikään alennettu oikeusministeriön asetuksella 425/2012.

2.2 Ulkomaiden lainsäädäntö

Yleistä

Missään EU-maassa ei tiettävästi ole sääntelyä, jolla nimenomaisesti kielletäisiin pikaluottojen tyyppisten pienten ja lyhytaikaisten luottojen tarjoaminen. Joidenkin maiden lainsäädäntöön sisältyy kuitenkin muita elementtejä, jotka käytännössä johtavat siihen, ettei senkaltaisia luottoja ole juuri tarjolla. Esimerkiksi Saksan siviililaissa (*Bürgerliches Gesetzbuch*) säädetyn yli 200 euron suuruisiin kuluttajaluottosopimuksiin liittyvän allekirjoitusvaatimuksen (491 ja 492 §) johdosta luottojen tarjoaminen esimerkiksi internetin välityksellä on nykyisin hyvin poikkeuksellista. Allekirjoitusvaatimus olisi tosin mahdollista täyttää myös niin sanotulla sähköisellä allekirjoituksella, mutta saadun tiedon mukaan sähköiset allekirjoitukset eivät ole Saksassa vielä yleisesti käytössä.

EU:n komission teettämän korkosääntelyä koskevan selvityksen (Study on interest rate restrictions in the EU, Final Report, September 2010) mukaan 14 EU-maassa on ainakin jonkinlainen sääntelyä sopimusaikaisen koron enimmäismäärästä. Kolmessa maassa (Irlan-

ti, Kreikka, Malta) säädetään absoluuttisesta katosta eli kiinteästä vuotuisesta korosta, kun taas 11 maassa (Belgia, Espanja, Hollanti, Italia, Portugali, Puola, Ranska, Saksa, Slovakia, Slovenia, Viro) on joko lainsäädännön tai vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella käytössä suhteellinen korkokatto eli esimerkiksi keskimääräiseen markkinakorkoon tai peruskorkoon sidottu katto.

Ruotsi

Ruotsissa ei ole säädetty yleisestä korkokattosta. Sen sijaan Ruotsin kuluttajaluottolain (konsumentkreditlagen 2010:1846) 18 §:n mukaan luotonottaja on velvollinen koron sijasta tai sen lisäksi maksamaan erillisiä lainakuluja (maksut) vain, jos siitä on sovittu ja jos kulut tosiasiaassa vastaavat luotonantajalle luotosta aiheutuneita kuluja. Pykälää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tarkoituksena on ollut rajoittaa luotonantajan mahdollisuuksia periä korkoa maksujen muodossa (Prop.1991/92:83 s. 53). Ruotsin markkinaoikeus (Marknadsdomstolen) on säännöksen tulkintaa koskevissa pikaluottoihin liittyvissä ratkaisuissaan 2008:3 ja 2009:34 pitänyt kohtuuttomana sopimusehtoa, jonka mukaan pikaluotosta peritään kuluna tietty vakioprosenttiosuus luoton määrästä, jollei summa tosiasiaassa vastaa juuri kyseisestä lainasta aiheutuneita kuluja. Ratkaisussa 2009:34 markkinaoikeus on ottanut myös yksityiskohtaisemmin kantaa siihen, mitä eria kuluttajalta ei saa kulujen muodossa kuitenkaan periä. Tällaisia eria ovat esimerkiksi luottotappiot, markkinointikulut ja tilavuokrat.

Norja

Norjan laissa ei säädetä nimenomaisesta korkokattosta, eikä Norjassa ole myöskään erityistä sääntelyä luoton juoksuajaisista kuluista.

Tanska

Tanskan lainsäädännössä ei ole asetettu nimenomaista korkokattoa luoton juoksuajalle, eikä myöskään luottoajkaisia kuluja ole laissa nimenomaisesti rajoitettu. Komission

teettämän korkosääntelyä koskevan selvityksen mukaan kysymys korkokaton asettamisesta on noussut Tanskassa esiin osin pikaluottojen vuoksi, mutta tietyvästi lainsäädäntötoimiin ei ole toistaiseksi ryhdytty.

Ranska

Ranskassa luoton todellinen vuosikorko saa lain mukaan olla enintään 33 prosenttiyksikköä suurempi kuin samantyyppisestä luotosta peritty keskimääräinen korko. Aikaisemmin samantyyppinen luotto määriteltiin luoton käyttötarkoituksen ja suuruuden mukaan, mutta toukokuussa 2011 tehdyn uudistuksen jälkeen luoton käyttötarkoituksella ei ole enää merkitystä, vaan luotot jaetaan pelkästään niiden suuruuden mukaan kolmeen luokkaan. Nämä luokat ovat alle 3 000, 3 000—6 000 sekä yli 6 000 euron suuriset luotot. Keskimääräisen koron määrittää Ranskan keskuspankki kolmesti vuodessa edeltävän neljän kuukauden aikana luotoista perittyjen korkojen perusteella.

Saksa

Saksassa enimmäiskorkoa ei ole asetettu laissa, mutta vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan korko saa olla enintään kaksi kertaa suurempi kuin vastaavantyyppisistä luotoista peritty keskimääräinen korko tai 12 prosenttiyksikköä yli tämän keskimääräisen koron. Jos vastaavantyyppisen luoton keskimääräinen korko on yli 12 prosenttia, ylin sallittu korko määräytyy siten jälkimmäisen periaatteen mukaan. Saksan keskuspankki julkaisee kuukausittain eri luottotyyppien keskimääräisen koron EU-tilastojen pohjalta. Kotitalouksille tarjottavissa luotoissa erotellaan toisistaan asuntoluotot ja kulutusluotot, ja jälkimmäinen luokka jaotellaan kolmeen alaluokkaan luottosopimuksen keston mukaan (alle 1 vuosi, 1—5 vuotta, yli 5 vuotta).

Alankomaat

Alankomaissa korkokattosta säädetään rahoitustoiminnan valvonnasta annetun lain nojalla annetulla asetuksella (asetus rahoitustoimintaa harjoittavan yrityksen johtamisen valvonnasta). Asetuksen mukaan luottomak-

sut saavat ylittää kaikissa kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisissä liiketoimissa sovellettavan laillisen koron (tällä hetkellä 3 prosenttia) enintään 12 prosenttiyksiköllä. Luotoissa enimmäiskorko on siis tällä hetkellä 15 prosenttia. Asetus sisältää säännöksiä myös luottomaksujen laskemisesta.

2.3 Nykytilan arviointi

Tarve lainsäädäntöuudistuksiin

Kuluttajaluottoja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus on ollut voimassa vasta vajaa kaksi vuotta, ja on vielä liian varhaista arvioida uudistuksen pitkän ajan vaikutuksia. Tähän mennessä saadun kokemuksen nojalla voidaan kuitenkin jo todeta, että pikaluottoihin liittyvät velkaongelmat eivät ole olennaisesti vähentyneet. Uudistetut säännökset eivät näyttäisi myöskään merkittävästi johtaneen siihen, että pikaluottojen tarjoajat harkitsisivat aiempaa tarkemmin luoton myöntämistä taikka että kuluttajat osaltaan harkitsisivat tarkemmin luoton ottamista saamiensa tietojen perusteella. Päinvastoin myönnettujen pikaluottojen määrä ja niihin liittyvien velkomustuomioiden määrä on uudistusten jälkeen kasvanut. Ylipäätään pieniin luottoihin liittyvien velkomustuomioiden määrä on 1 jaksossa ilmenevällä tavalla kasvanut erittäin voimakkaasti vuodesta 2005 lähtien, ja määrä on edelleen kasvussa.

Merkille pantavaa on, että pikaluottoja koskevien asioiden osuus käräjäoikeuksissa käsiteltävistä summaarisista velkomusasioista on huomattava, vaikka pikaluottojen osuus kaikista myönnettyistä kulutusluotoista on vähäinen. Tilastokeskuksen mukaan maaliskuun lopussa vuonna 2012 kotitalouksien kulutusluottokanta oli noin 16 miljardia euroa, josta pikaluottojen osuus oli noin 109 miljoonaa euroa, eli siis vain noin 7 promillea.

Velkomusasioiden määrä ei kerro myöskään aiheutuneiden velkaongelmien koko laajuutta. Osa veloista ei päädy oikeudelliseen perintään sen johdosta, että esimerkiksi velkaa ottaneen nuoren vanhempi tai muu lähisukulainen maksaa velan, taikka siksi, että luotonantaja arvioi velallisen lopullisesti maksukyvyttömäksi. Poikkeuksellista ei ole

sekään, että pikaluottovelka maksetaan takaisin uudella pikaluotolla.

Velkaongelmien kannalta pikaluottoihin liittyy lisäksi eräitä huolestuttavia erityispiirteitä. Ensinnäkin helpon ja nopean saatavuutensa sekä lyhyen laina-ajan vuoksi pikaluotot ovat omiaan aiheuttamaan kuluttajille velkakierreongelmia. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksen mukaan velkakierteitä aiheutuu joko yksinomaan pikaluotoista siten, että määrättyyn tarpeeseen otettu pikaluotto maksetaan pois suuremmalla pikaluotolla, taikka siten, että pikaluotolla pyritään paikkaamaan laskujen ja muiden lainojen takaisinmaksuun liittyviä ongelmia (Kati Rantala: Vippikierteen muotokuva; Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen verkkokatsauksia 24/2012). Omakohtaiset tai lähipiirissä olevien henkilöiden velkakierreongelmat mainittiin myös useassa valtionhallinnon kansalaisfoorumiin lähetetyssä pikaluottoja koskevassa kannanotossa.

Toinen pikaluottoihin liittyvä erityispiirre on, että ulosottorekisteritiedoista ja Asiakastiedon tilastoista ilmenevin tavoin pikaluottojen ja niihin liittyvien kulujen takaisinmaksu vaikeudet koskevat erityisesti nuoria kuluttajia, ja kaikkein voimakkainta velkaantumisen on Asiakastiedon tilastojen mukaan alle 25-vuotiaiden nuorten ryhmässä. Kokemattomimpien ja siten erityisen haavoittuvassa asemassa olevien kuluttajien ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvat negatiiviset seurauksivaikutukset eritoten puoltavat aiempaa tiukempia lainsäädäntötoimia.

Yksi syy pikaluotoista aiheutuneiden velkaongelmien pahenemiseen on se, että osa alan yrityksistä ei noudata luotonannossaan lain säännöksiä. Lainsäädännön noudattamisen laiminlyöntiin liittyviä ongelmia ei ole myöskään valvonnallisin keinoin saatu merkittävästi poistettua, minkä voidaan arvioida johtuvan osittain valvontaviranomaisten puutteellisista resursseista. Velkomustuomioiden voimakas kasvu viittaa kuitenkin siihen, että nykyinen lainsäädäntö ei täysimääräisestikään noudatettuna tarjoa riittävän tehokkaita keinoja vähentää pikaluotoista aiheutuvia velkaongelmia ja ettei siten edes valvontaresurssien tuntuva lisääminen pelkästään riitä, vaan että lainsäädännön tiukentaminen on välttämätöntä.

Pikaluotoista luottoaikana aiheutuvat kulut

Pikaluotoista kuluttajille aiheutuvia ongelmia ovat omiaan lisäämään luoton usein melko korkea hinta sekä se, että kuluttajan edellytetään maksavan luotto takaisin kertaerässä lyhyen ajan kuluttua luoton saamisesta. Perinteisestä tavasta poiketen luoton hinta ilmoitetaan koron sijasta yleensä käsittely- ja toimituskustannuksina. Näiden kustannusten lisäksi useat pikaluottoyritykset perivät kuluttajilta tekstiviestikuluja lainan hakemisesta ja lopullisen lainapäätöksen tekemisestä. Tällaiset ylimääräiset, puhelinlaskulla perittävät kulut ovat omiaan vaikeuttamaan kokonaiskuvan saamista siitä, mitä luotto kuluttajalle tosiasiaassa maksaa.

Luotonantajien lisämaksullisiin tekstiviestipalveluihin on liittynyt Kuluttajaviraston saamiin yhteydenottojen perusteella myös muuntyyppisiä ongelmia. Kuluttajavirastolle on ilmoitettu esimerkiksi tapauksista, joissa kuluttajalle on tarjottu luottoa ja kuluttaja on sitä lisämaksullisella tekstiviestillä hakenutkin, minkä jälkeen hänelle on ilmoitettu teknisestä häiriöstä tai siitä, ettei juuri haetun suuruisista summaa voida myöntää, vaan että luoton saamisen edellytyksenä on uuden viestin lähettäminen. Joissakin tapauksissa lopputuloksena on ollut useiden kymmenien eurojen maksu tekstiviestipalveluista ilman, että kuluttaja edes olisi saanut hakemaansa lainaa. Lisämaksullisia tekstiviestipalveluita käytetään pikaluotoissa yleisesti myös ennen luoton erääntymistä tapahtuvaan eräpäivän siirtämiseen, mistä perittävät maksut voivat olla tuntuvia siitä huolimatta, että eräpäivää siirretään vain lyhyeksi ajaksi.

Sopimussakot

On ilmennyt tapauksia, joissa kuluttajilta on kuluttajaluottosopimukseen liittyvän velanmaksun viivästymistilanteissa vaadittu lakisääteisen viivästyskoron lisäksi jopa yli sadan euron suuruinen kertaluonteinen sopimussakko. Markkinaoikeus on esimerkiksi ratkaisussaan MAO:31/04 kieltänyt kuluttajansuojalain 3 luvun säännösten nojalla tämäntyyppisen sopimusehtokäytännön, ja tällainen kertaluonteista sopimussakkoa koske-

va ehto on myös korkolain hengen vastainen. Oikeustilan selkeyttämiseksi korkolain pakottavuutta koskevaa säännöstä on syytä kuitenkin täsmentää, koska nykyinen säännös ottaa nimenomaisesti kantaa vain viivästyksen varalta maksettaviin toistuviin suorituksiin.

Valvontaviranomaisten toimivaltuudet

Pikaluottoyritysten ja eräiden muiden kuluttajaluottoja tarjoavien yritysten rekisteröinnistä ja valvonnasta vastaava Etelä-Suomen aluehallintovirasto on tuonut esiin eräitä luotonantajien rekisteröinnistä annettussa laissa ilmenneitä epäkohtia, jotka ovat hankaloittaneet käytännön valvontatyötä. Ensinnäkin aluehallintovirastolla on ollut vaikeuksia saada tietoa esimerkiksi siitä, kenen nimissä luotonantotoiminnassa käytetyt pankkitilit ja verkkopankkitunnisteita eli niin sanottuja Tupas-varmenteita koskevat sopimukset ovat. Tämä on vaikeuttanut muun muassa sen selvittämistä, kuka luottoja tosiasiallisesti tarjoaa ja onko toiminta sellaista, että se edellyttäisi rekisteröitymistä.

Lain mukaan aluehallintoviraston tulee kieltää kuluttajaluottojen tarjoaminen, jota harjoitetaan lain vastaisesti ilman rekisteröintiä, ja kieltoa on pääsääntöisesti tehostettava uhkasakolla. Tämä sääntely on osoittautunut ongelmalliseksi rangaistussäännöksen soveltamisen kannalta. Jos kieltö on nimittäin kohdistettu luonnolliseen henkilöön ja sen tehosteeksi on asetettu uhkasakko, kuten on siis pääsääntöisesti tehtävä, ei henkilöä ole voitu enää tuomita samasta teosta rangaistukseen.

Epäkohtana voidaan pitää myös sitä, että vaikka aluehallintovirastolla on jo nykyisin oikeus saada valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat ja tiedot luotonantajilta, rekisteröidyillä luotonantajilla ei ole lain mukaan nimenomaista velvollisuutta säilyttää valvonnan kannalta tarpeellista aineistoa, kuten luottosopimuksia. Sama koskee tietoja siitä, miten kuluttajan luottokelpoisuus on arvioitu. Finanssivalvonnan valvomien luotonantajien velvollisuudesta säilyttää asiakirjoja ja tietoja määrätään muun muassa Finanssivalvonnan standardissa 4.4a (Luottoriskien hallinta).

Edellä mainituista syistä olisikin aiheellista parantaa aluehallintoviraston tiedonsaantioikeuksia sekä lisätä aluehallintoviraston harkintavaltaa sen suhteen, tulisiko lainvastaisesti ilman rekisteröintiä tapahtuvaan kuluttajaluottojen tarjoamiseen puuttua uhkasakolla tehostetulla kiellolla, vai olisiko tapaukseen perusteltua puuttua rikosoikeudellisin keinoin. Säilyttämisvelvollisuutta koskevan puutteen korjaamiseksi aiheellisena pidetään puolestaan luotonantoon liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttämisvelvollisuutta koskevan säännöksen lisäämistä lakiin.

Kuluttajaluottoja koskevan kuluttajansuojalain 7 luvun ja muun kuluttajansuojalainsäädännön noudattamista valvovan kuluttajasiamiiehen toimivaltuuksien uudistamistarvetta selvitetään erikseen kuluttajansuojalain laajemman uudistamisen yhteydessä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Yleistä

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on vähentää pikaluotoista aiheutuvia velkaongelmia. Ensisijaisena keinona tämän tavoitteen saavuttamiseksi esitetään rajoituksia luotonantajan oikeuteen periä kuluttajalta korkoa ja muita kustannuksia niin luottoaikana kuin mahdollisissa maksuviivästystilanteissa.

3.2 Ehdotetut muutokset

Kuluttajan luottokelpoisuuden arviointi

Jo nykyisin kuluttajansuojalaissa säädetään luotonantajan velvollisuudesta arvioida kuluttajan luottokelpoisuus ennen luottosopimuksen tekemistä. Arviointi on säännöksen mukaan tehtävä riittävien tietojen perusteella ottaen huomioon luoton määrä ja muut olosuhteet. Säännöksen perusteluissa todetaan, että luotonantajan tulisi lähtökohtaisesti tarkistaa ainakin kuluttajan luottotiedot, mutta jatkuvissa luotoissa sekä suuremmissa kertaluotoissa pelkkien luottotietojen tarkistamista ei säännöksen perustelujen mukaan voida pitää riittävänä, vaan luotonantajan tulisi hank-

kia luottokelpoisuuden arvioimiseksi myös muita tietoja kuluttajan taloudellisesta asemasta kuluttajalta itseltään tai mahdollisista muista käytettävissä olevista lähteistä. Myöskään luottotietojen tarkistamista ei lain perustelujen mukaan tarvitse tehdä kaikissa tapauksissa. Tarkistamisvelvollisuutta ei ole esimerkiksi hyödykesidonnaisissa, rahamäärältään pienekköissä kertaluotoissa. (HE 24/2010 vp, s. 36)

Pikaluottojen tarjoajat eivät nykyisin hanki kuluttajalta tietoa tämän tuloista ja muista taloudellisista olosuhteista, vaan luottokelpoisuuden arviointi suoritetaan yleensä tarkistamalla, onko luotonhakijalla maksuhäiriömerkintöjä. Ainakin osa yrityksistä käyttää tämän lisäksi erilaisia tilastollisten tietojen käyttöön pohjautuvia luottoluokitus- ja pisteytysjärjestelmiä (credit scoring). Pikaluotoista ja muista pienistä luotoista aiheutuvien velkomustuomioiden kasvanut määrä huomioon ottaen on tarpeen, että luotonantajat selvittäisivät kuluttajan luottokelpoisuuden nykyistä tarkemmin myös määrältään pienemmissä luotoissa. Tämän johdosta kuluttajan luottokelpoisuuden arviointia koskevaa säännöstä ehdotetaan tiukennettavaksi ja täsmennettäväksi.

Hintasääntely

Esityksessä ehdotetaan luottojen hintasääntelyä. Hintasääntelyä pidetään nimenomaista kieltoa tarkoituksenmukaisempana keinona puuttua pikaluottojen aiheuttamiin ongelmiin, sillä se ei estäisi kokonaan pienekköiden luottojen tarjoamista, mutta edesauttaisi sitä, että kuluttaja saa niitä nykyistä kohtuullisemmin ehdoin. Nykyisten tyyppisten pikaluottojen tarjontaa ehdotettava hintasääntely vähentäisi todennäköisesti merkittävästi.

Hintasääntely ehdotetaan toteutettavaksi säätämällä suurimmasta sallitusta luoton todellisesta vuosikorosta. Ehdotuksen mukaan luottosopimuksen mukainen luoton todellinen vuosikorko saisi olla enintään korkolaisissa tarkoitettu viitekorko lisättynä 50 prosenttiyksiköllä. Tämänhetkiselä viitekorolla korkokatto olisi siis 51 prosenttia. Luoton todellista vuosikorkoa laskettaessa otettaisiin huomioon luoton korko sekä luoton johdosta perittävät muut luottokustannukset.

Valmisteluvaiheessa esillä on ollut useita eri hintasääntelymalleja. Suomen Pienlainayhdistys ry on esittänyt mallia, jonka mukaan kuluttajalta perittävien luottokustannusten enimmäismäärä olisi 30 prosenttia lainapääomasta. Luottoajalla ei olisi tässä mallissa merkitystä, ja näin ollen se kannustaisi luotonantajia tarjoamaan luottoja lyhyellä laina-ajalla. Mallilla ei olisi myöskään käytännössä merkittäviä vaikutuksia pikaluottomarkkinoihin, koska Tilastokeskuksen viimeisimpien tilastojen mukaan pikaluottoista perittävät kulut ovat olleet keskimäärin 24 prosenttia myönnetystä lainapääomasta. Sen sijaan nyt ehdotettavalla luoton todelliseen vuosikorkoon perustuvalla mallilla olisi merkittäviä vaikutuksia nykyluottoisten pikaluottojen tarjontaan, sillä Tilastokeskuksen viimeisimpien keskimääräistä pikaluottoa koskevien lukujen perusteella luoton todellinen vuosikorko on ollut noin 920 prosenttia.

Luoton todelliseen vuosikorkoon perustuvaa mallia on kritisoitu sen johdosta, ettei kuluttajan yleensä ole itse mahdollista laskea sitä. Luoton todellinen vuosikorko on kuitenkin käsitteenä vakiintunut. Sitä on käytetty eurooppalaisessa lainsäädännössä luoton hintaa kuvaavana suureena 1980-luvulta lähtien, ja luotonantajien tulee jo nykyisin ilmoittaa se esimerkiksi luottosopimuksessa (valtioneuvoston asetus luottosopimuksesta kuluttajalle annettavista tiedoista; 789/2010). Valvontaviranomaisten kannalta mallin etuna on, että se on omiaan aiheuttamaan vähemmän tulkintaongelmia kuin esimerkiksi työryhmävaiheessa esillä ollut kulu- ja korkosääntelyn yhdistelmä. Luotonantajien kannalta todelliseen vuosikorkoon perustuvan mallin etuna puolestaan on, ettei se pakota omaksumaan tietynlaista hinnoittelurakennetta, vaan luotonantajat voisivat edelleen periä luotosta joko pelkkää korkoa, sekä korkoa että kuluja tai pelkästään kuluja.

Luoton todelliseen vuosikorkoon perustuvan hintasääntelyn kielteisenä puolena on niin ikään esitetty, ettei se kohtelee tasapuolisesti määrältään erisuuruisia luottoja, sillä todellinen vuosikorko muodostuu väistämättä korkeammaksi määrältään pienemmissä luottoissa jo siitä syystä, että luoton myöntämiseen liittyvistä perustoimista, kuten lainanhakijan henkilöllisyyden todentamisesta,

osoitetietojen tarkistamisesta ja luottokelpoisuuden arvioinnista aiheutuu samansuuruiset kulut siitä riippumatta, onko luottomäärä pieni vai suuri. Koska sääntelyn ehdotetaan koskevan vain alle 2 000 euron suuruisia luottoja, voidaan edellä mainittu seikka kuitenkin ottaa huomioon luoton todellisen vuosikoron enimmäismäärää asetettaessa. Esityksen mukaan korkokatto ehdotetaan asetettavaksi melko korkealle – korkeammalle kuin niissä vertailumaissa, joissa on hintasääntelyä. Näin sääntelyllä ei myöskään kohtuuttomasti rajoiteta niiden kuluttajien luotonsaantia, joilla on korkea luottoriski.

Erityisen alemman korkokaton asettamista on harkittu 1 000—2 000 euron suuristen luottojen osalta, koska näissä luotoissa korkokatto voidaan pitää varsin korkeana eritoten silloin, kun kyse ei ole lyhytaikaisesta luotosta. Tällaista alempaa korkokattoa ei kuitenkaan pidetä tarpeellisena ehdottaa, koska oletettavaa on, että kilpailluilla luottomarkkinoilla luoton todellinen vuosikorko tulee jäämään suuremmissa ja pidempiaikaisissa luotoissa korkokatto huomattavasti alemmaksi.

Työryhmä ehdotti mietinnössään, että hintasääntely koskisi vain alle 1 000 euron suuruisia luottoja, koska näihin on liittynyt suhteessa eniten velkaongelmia. Muun muassa Suomen Pienlainayhdistys ry on kuitenkin tuonut esiin, että ehdotus voisi johtaa luottotarjonnan siirtymiseen suurempiin, hintasääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle jääviin luottoihin ja nopeuttaa kuluttajien velkakierteeseen joutumista. Tämän johdosta esityksen jatkovalmistelussa on päädytty laajentamaan hintasääntelyn soveltamisalaa siten, että euromääräinen raja olisi 2 000 euroa. Suuremman euromäärärajan myötä riski epätoivotuista vaikutuksista vähenee, sillä luottoriski kasvaa tuntuvasti luottosumman kasvessa, eikä sen vuoksi ole oletettavaa, että luotonantajat ryhtyisivät sääntelyn kiertämiseksi myöntämään nykyistä tuntuvasti suurempia luottoja.

Työryhmämietinnössä hintasääntelyn ulkopuolelle rajattiin kaikki hyödykesidonnaiset luotot. Kaikkien hyödykesidonnaisten luottojen poissulkeminen hintasääntelyn piiristä merkitsisi kuitenkin, että osa rahaluottoistakin jäisi hintasääntelyn ulkopuolelle. Esimerkki-

nä sääntelyn ulkopuolelle rajautuvista luotoista voidaan mainita sellaiset jatkuvat luotot, joita kuluttaja voi käyttää paitsi luottoyrityksen kanssa yhteistoiminnassa olevien kauppiaiden verkkokaupoissa myös nostamalla rahaluottoa suoraan tililleen. Sääntelyn tehokkuuden varmistamiseksi ehdotetaan, että hintasääntely kattaisi rahaluottojen lisäksi myös tällaiset yhdistelmäluottotuotteet. Hyödykesidonnaiset luotot jäisivät kuitenkin pääosin edelleen hintasääntelyn ulkopuolelle. Hintasääntelyn tehokkuuden varmistamiseksi sääntelyä ei myöskään ehdoteta rajattavaksi koskemaan vain kertaluottoja, vaan se koski myös jatkuvia luottoja. Samasta syystä

sääntelyn ehdotetaan koskevan niin vakuudellisia kuin vakuudettomia luottoja.

Alla olevasta taulukosta ilmenee, miten ehdotettava korkokattosäännös vaikuttaisi yhdessä erässä maksettavien luottojen enimmäishintoihin tämänhetkisellä viitekorolla eli luottosopimuksen mukaisen luoton todellisen vuosikoron ollessa enintään 51 prosenttia. Luoton todellinen vuosikorko on laskettu käyttämällä oikeusministeriön asetuksen (oikeusministeriön asetus kuluttajaluoton todellisesta vuosikorosta; 824/2010) liitteen 1 mukaista laskentakaavaa ja olettaen, että vuodessa on 365 päivää. Luvut on pyöristetty alaspäin kokonaiseen senttiin.

Lainapääoma €	Laina-aika (vrk)					
	14	30	60	90	180	365
100,00	101,59	103,44	107,00	110,69	122,53	151,00
300,00	304,78	310,33	321,02	332,09	367,61	453,00
500,00	507,96	517,22	535,04	553,48	612,68	755,00
800,00	812,74	827,56	856,07	885,57	980,29	1 208,00
1 500,00	1 523,90	1 551,68	1 605,14	1 660,44	1 838,04	2 265,00

Kuluttajalta perittävät tekstiviestikulut

Hyvää luotonantotapaa koskevaa periaatetta ehdotetaan täydennettäväksi. Jatkossa ei olisi enää sallittua käyttää lisämaksullista tekstiviestipalvelua luottosuhteeseen liittyvässä asioinnissa. Muutoksen tarkoituksena on estää se, että kuluttajalta peritään luoton hakemisesta ja myöntämisestä korkeita tekstiviestikuluja, jotka ovat omiaan vaikeuttamaan luoton kokonaiskustannusten hahmottamista. Samalla poistuisivat pikaluottoihin liittyvässä tekstiviestiasioinnissa ilmenneet muuntyyppiset ongelmat. Sääntelyn tehokkuuden varmistamiseksi sen ehdotetaan koskevan myös muita vastaavia lisämaksullisia viestipalveluja, kuten multimediatekstiviestipalveluja.

Sääntelyä ei ehdoteta ulotettavaksi lisämaksullisiin puhelinpalveluihin, joita muun muassa eräät pankit käyttävät vakiintuneesti asiakaspalvelussaan. Tällaisiin palveluihin ei ole havaittu liittyneen ongelmia, ja rajausta puoltaa myös se, että tällä tavoin kustannukset puhelinpalveluista saadaan kohdistettua suoraan näitä palveluita käyttäviin henkilöihin sen sijaan, että kustannukset kohdistettaisiin yleisesti kaikkiin asiakkaisiin. Kehitystä on kuitenkin seurattava ja tarvittaessa ryhdyttävä lainsäädäntötoimiin myös puhelinpalveluista perittävien kustannusten rajoittamiseksi. Sääntelyn rajaaminen yksinomaan tekstiviesti- ja muihin vastaaviin viestipalveluihin voi nimittäin johtaa siihen, että nykyiset tekstiviestiasiointiin liittyvät ongelmat siirtyvät puhelinpalveluihin.

siin yleisesti kaikkiin asiakkaisiin. Kehitystä on kuitenkin seurattava ja tarvittaessa ryhdyttävä lainsäädäntötoimiin myös puhelinpalveluista perittävien kustannusten rajoittamiseksi. Sääntelyn rajaaminen yksinomaan tekstiviesti- ja muihin vastaaviin viestipalveluihin voi nimittäin johtaa siihen, että nykyiset tekstiviestiasiointiin liittyvät ongelmat siirtyvät puhelinpalveluihin.

Muut ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi korkolain pakottavuuden kiertämisen estämistä koskevaa säännöstä. Tarkoituksena on selvittää, että kiellettyä on koron enimmäismäärää koskevien säännösten kiertäminen paitsi toistuvilla myös kertaluonteisilla suorituksilla, kuten maksuviihästysilanteessa kuluttajalta vaadittavilla sopimussakoilla.

Esityksessä ehdotetaan myös muutoksia pikaluottoyrityksiä ja eräitä muita luotonantajia valvovan Etelä-Suomen aluehallintoviraston tiedonsaantioikeuksiin sekä sen käytettävissä olevia pakkokeinoja koskeviin säännöksiin. Lisäksi luotonantajalle esitetään velvollisuutta säilyttää luotonantoon liittyvät

asiakirjat ja tiedot määräajan. Näiden ehdotusten tavoitteena on parantaa aluehallintoviraston mahdollisuuksia tehokkaasti valvoa lainsäädännön noudattamista.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutuksia valtiontalouteen.

Valvontaviranomaisille eli Kuluttajavirastolle, kuluttaja-asiamiehelle, Finanssivalvonnalle ja Etelä-Suomen aluehallintovirastolle ei esitetä uusia tehtäviä. Uudet ja muuttuneet säännökset aiheuttavat kuitenkin aluksi lisätyötä. Viranomaisten on päivitettävä ohjeistustaan sekä tehostettava valvontatoimiaan erityisesti muutosten voimaantulovaiheessa. Alkuvaiheen lisätyö ei kuitenkaan edellytä lisää voimavaroja, vaan tehtävät voidaan hoitaa valvonnan priorisoinnilla. Pitemmän ajan kuluessa ehdotetut muutokset ovat omiaan helpottamaan ja vähentämään valvontatyötä.

Ehdotettujen muutosten vaikutuksia käärijäoikeuksien käsiteltäväksi tulevien velkomusasioiden määrään on vaikea arvioida. On oletettavaa, että luottojen hintasääntelyn johdosta nykyisenkaltaisten pikaluottojen tarjonta vähenee ja että siten myös pikaluotoista aiheutuvat velkomustuomiot vähenevät. Ehdotuksen vaikutukset ulosottoviranomaisten tehtäviin ovat samansuuntaisia kuin mitä käärijäoikeuksien osalta on todettu.

4.2 Vaikutukset kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien asemaan

Merkittävimpiä vaikutuksia niin kuluttajille kuin pienten luottojen tarjoajille arvioidaan olevan ehdotetusta luottojen hintasääntelystä. Erityisesti hintasääntelyllä olisi vaikutuksia pikaluottojen tarjoajiin. Edellä todetuin tavoin luoton todellinen vuosikorko on nykyisin keskimääräisessä pikaluotossa noin 920 prosenttia, kun se nyt esityksen mukaan saisi olla enintään 51 prosenttia. Pikaluotoista voisi näin ollen periä korkoa ja muita kuluja

huomattavasti nykyistä vähemmän. Vaikka on oletettavaa, että pikaluottojen kaltaisten rahaluottojen tarjonta vähenee hintasääntelyn johdosta merkittävästi, on mahdollista, että ainakin osa pikaluottojen tarjoajista jatkaa luotonantoa toisentyypisillä luottoehdoilla, esimerkiksi pidemmällä laina-ajalla, jolloin esityksen mukainen enimmäiskorkotuotto muodostuu suuremmaksi. Suomen Pienlainayhdistys ry:n arvion mukaan uudistus merkitsee sitä, että pikaluottotoiminta loppuu kannattamattomana kokonaan.

Hintasääntely koski myös muita pienehköjä luottoja kuin pikaluottoja. Sääntelyllä olisi vaikutuksia ainakin eräiden hiljattain markkinoille tulleiden yhdistelmäluotto tuotteiden hinnoitteluun, joita kuluttajat voivat käyttää paitsi rahavarojen nostamiseen myös tavaroiden tai palveluiden maksamiseen verkkokaupassa.

Sääntelyn soveltamisalaan voivat luottorajasta riippuen tulla myös esimerkiksi luotolliset pankkitilit sekä Visan ja MasterCardin kaltaiset yleisluottokortit niihin tyyppisesti liittyvän rahavarojen nostomahdollisuuden johdosta. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2011 Suomessa oli 3,4 miljoonaa aktiivista luottokorttitiliä eli sellaista luottokorttitiliä, jota oli käytetty vähintään kerran vuoden aikana. Näistä yleisluottokorttitilejä oli 3,10 miljoonaa. Finanssialan Keskusliitto ry:n mukaan hintasääntelyn piiriin tulisi arviolta 50—70 prosenttia sen jäsenten myöntämistä yleisluottokorteista. Tarkkaa tietoa ei ole saatavissa siitä, kuinka monella suomalaisella on luotollinen pankkitili, mutta Finanssialan Keskusliitto ry:n tekemän tutkimuksen (Säästäminen, luotonkäyttö ja maksettavat -kyselytutkimus) mukaan alkuvuonna 2012 noin 14 prosentilla suomalaisista oli tällaisen pankkitilin kautta otettua lainaa. Vaikka hintasääntelyllä ei sinänsä olisi vaikutusta näiden luottojen luottoehtoihin, soveltamisalan piiriin kuuluminen aiheuttaa luotonantajille lisätyötä. Hintasääntely edellyttäisi luottojen korkoja ja muita luottokustannuksia koskevan seurantajärjestelmän luomista, mikä puolestaan aiheuttaisi tietojärjestelmämuutoksia ja siten lisäkustannuksia sellaisille luotonantajille, jotka tarjoavat hintasääntelyn piiriin kuuluvia luottoja.

Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry:n mukaan sääntelyllä ei olisi merkittäviä vaikutuksia sen jäseninä olevien etämyynti- ja verkkokaupparytysten tarjoamiin luottoihin, koska yleensä näitä luottoja ei voi käyttää kuin verkkokauppiaan tarjoamien hyödykkeiden hankintaan eivätkä ne siten kuuluisi hintasääntelyn soveltamisalaan. Hintasääntelyn ulkopuolelle jäisivät kokonaan erityisluottokortit, joiden käyttö maksuvälineenä on rajoitettu tiettyihin myyntipisteisiin. Erityisluottokorttiteijä oli Tilastokeskuksen vuoden 2011 tilastojen mukaan noin 0,3 miljoonaa. Myös panttilainauslaitosten tarjoamat luotot, joita myönnettiin kotitalouksille vuonna 2011 yhteensä 63 miljoonaa euroa, jäisivät hintasääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle.

Kuluttajien kannalta hintasääntely merkitsi parannusta nykytilaan, koska pikaluottojen tarjonta kuluttajille olisi mahdollista vain nykyistä edullisemmin ehdoin. Ehdotettu hintasääntely voisi tosin johtaa siihen, että osa kuluttajista ei enää saisi luottoa, mikä voisi joissakin tapauksissa merkitä sitä, että kuluttaja ei kykene suoriutumaan muiden velkojensa hoidosta. Pidemmällä tähtäimellä on kuitenkin myös kuluttajan edun mukaista, että hänelle ei myönnetä luottoa, jonka takaisinmaksuun hänellä ei ole edellytyksiä ja jolla vain pyritään siirtämään velkaongelmiin realisoitumista tuonemmaksi. Kaiken kaikkiaan ongelmia, joita vähävaraisille ja pienituloisille kuluttajille voi aiheutua luottojen myöntämiskynnyksen mahdollisesta kohoamisesta ja luottojen tarjonnan vähenemisestä, voidaan vähentää edistämällä sosiaalisen luotonuksen saantia kattavasti koko maassa. Sosiaalisen luotonuksen kehittäminen on kirjattu tavoitteeksi myös hallitusohjelmaan (s. 26).

Suomen Pienlainayhdistys ry on esittänyt, että ehdotetun hintasääntelyn johdosta pikaluottoja saatetaan siirtyä tarjoamaan suomalaisille kuluttajille ulkomailta käsin. Tämän johdosta on syytä korostaa, että niin sanottuun Rooma I -asetukseen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008 sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista) sisältyy heikomman osapuolen suojaamiseksi erityiset säännökset lainvalinnasta kuluttajasopimuksissa. Kuluttajasopimuksia koskevat erityissäännökset sisältyvät

asetuksen 6 artiklaan, ja niiden tavoitteena on turvata se, ettei kuluttaja menetä asuinpaikkavaltionsa lain pakottavien säännösten antamaa suojaa sellaisessa tapauksessa, että kuluttajan kanssa sovitaan vieraan valtion lain soveltamisesta. Huomattava on myös, että kuluttajaluottoon perustuva velkomuskanne voidaan Bryssel I -asetuksen (Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuinten toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla) 16 artiklan nojalla nostaa vain kuluttajan kotipaikkavaltion tuomioistuimessa.

Ehdotettu kielto periä kuluttajalta erillistä maksua tekstiviesti- ja muista vastaavista viestipalveluista parantaa kuluttajien asemaa. Uudistus ensinnäkin helpottaa sen hahmottamista, mitä luotto todellisuudessa maksaa. Lisäksi uudistuksen oletetaan poistavan pikaluotoista kuluttajille aiheutuneet tekstiviestipalveluihin liittyneet muuntyyppiset ongelmat. Luotonantajista lisämaksullisia tekstiviestipalveluita käyttävät tietyvästi vain pikaluottoyritykset, ja vaikutukset kohdistuisivatkin pääasiassa niihin. Suomen Pienlainayhdistys ry:n mukaan lainahakemuksista yli 90 prosenttia eli valtaosa tehdään kuitenkin internetissä eikä tekstiviestillä. Muutosvaiheessa nykyisin erillistä maksua tekstiviestipalveluista perivien luotonantajien tulisi vaihtaa tekstiviestiasioinnissa käytettävä numeronsa. Uudistus vaikuttaa vähäisessä määrin myös tekstiviestipalveluja tarjoavien teleoperaattoreiden toimintaan.

Luotonantajalle asetettava velvollisuus arvioida nykyistä laajemmin kuluttajan taloudellisia olosuhteita myös pienissä luotoissa aiheuttaa kustannuksia sellaisille luotonantajille, jotka eivät jo nykyisin arvioi kuluttajan luottokelpoisuutta näin laajasti. Uudistus aiheuttaisi kustannuksia myös sellaisille rahamäärältään pieniä hyödykesidonnaisia kertaluottoja tarjoaville luotonantajille, jotka eivät jo nykyisin tarkista, onko kuluttajalla maksuhäiriömerkintöjä. Toisaalta tarkempi kuluttajan luottokelpoisuuden arviointi on omiaan vähentämään luottotappioita. Kuluttajien kannalta uudistus johtaa siihen, että luotonhakuprosessi saattaa joissakin tapauksissa hidastua nykyisestä. Mahdollista on sekin, että nykyistä tarkempi kuluttajan taloudellisen ti-

lanteen selvittäminen johtaa siihen, ettei osa kuluttajista saisi edes rahamäärältään pientä luottoa. Velkaongelmien kannalta tätä voidaan pitää myönteisenä seikkana, sillä pidemmällä aikavälillä luotonotto ei ole kuluttajankaan edun mukaista, mikäli edellytyksiä luoton takaisinmaksamiseen ei ole.

Luotonantoon liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilytysvelvollisuus aiheuttaa lisäkustannuksia sellaisille luotonantajille, jotka eivät säilytä näitä jo nykyisin. On kuitenkin oletettavaa, että tällaisten luotonantajien osuus on varsin pieni ottaen huomioon, että säilytysvelvollisuuksista on säädetty eräissä muissakin laeissa ja että luotonantoon liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttäminen on myös luotonantajan oman edun mukaista.

Korkolakiin ehdotettava muutos selventää oikeustilaa, koska sopimusehtokäytännön valossa ei näyttäisi olevan aivan selvää, saako kuluttajalta periä maksuviivästystilanteessa lakisääteisen viivästyskoron ohella myös kertaluonteisia suorituksia, kuten sopimussakkoa. Uudistuksen vaikutukset jäävät kuitenkin käytännössä vähäisiksi, koska tämänkaltaisten sopimussakkoehdojen käyttäminen on jo nykyisin hyvin poikkeuksellista.

5 Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti 2 päivänä joulukuuta 2011 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön muuttamiseksi. Työryhmässä olivat edustettuina oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Kuluttajavirasto/kuluttaja-asiamies, Finanssivalvonta, Vantaan käräjäoikeus, Finanssialan Keskusliitto ry, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry, Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry ja Suomen Pienlainayhdistys ry.

Työnsä aikana työryhmä kuuli Etelä-Suomen aluehallintovirastoa, Valtakunnantoudivirastoa, Viestintävirastoa, FiCom ry:tä, Katakombista Elämään Kansanliike ry:tä, Suomen Asiakastieto Oy:tä, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:tä, Velkaneuvonta ry:tä ja Takuu-Säätiötä. Lisäksi oikeusministeriö järjesti valtionhallinnon kansalaisfoorumissa (www.otakantaa.fi) kaikille

avoimen keskustelun, joka oli avoinna tammikuussa 2012. Työryhmän mietintö luovutettiin oikeusministeriölle 11 päivänä huhtikuuta 2012.

Oikeusministeriö pyysi mietinnöstä lausuntoa 40 viranomaiselta ja yhteisöltä. Näistä lausunnon antoi yhdeksän muuta tahoa. Lausunnon laaditti oikeusministeriössä tiivistelmä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 30/2012).

Enemmistö lausunnonantajista suhtautui pääosin myönteisesti työryhmän ehdotuksiin. Eniten huomioita esitettiin ehdotetusta hintasääntelystä. Selvä enemmistö hintasääntelyn kannattajista piti luoton todellisen vuosikoron enimmäismäärään sidottua mallia parempana kuin mietinnössä mainittua vaihtoehtoa, jossa luotonantaja saisi vuotuisen enimmäiskoron lisäksi periä kuluttajalta tiettyjä kuluja. Pikaluottoyrityksiä edustavat lausunnonantajat ja eräät muut tahot vastustivat kumpaakin näistä malleista ja niiden sijasta kannattivat Suomen Pienlainayhdistys ry:n esittämää mallia, jonka mukaan kuluttajalta perittävien luottokustannusten enimmäismäärä olisi 30 prosenttia lainapääomasta.

Osa lausunnonantajista ei pitänyt työryhmän ehdotuksia riittävinä. Eräiden lausunnonantajien näkemyksen mukaan pikaluotot tulisi kieltää kokonaan. Täyskiellon toteuttamista pidetään kuitenkin käytännössä mahdottomana toteuttaa siten, että sääntely olisi tehokasta ja samanaikaisesti sellaista, ettei se rajoittaisi kohtuuttomasti pienten luottojen saatavuutta yleisesti.

Eräät lausunnonantajat esittivät harkittavaksi nuoria aikuisia koskevaa lisäsääntelyä. Esille tuotiin muun muassa pikaluottojen tarjoamisen kieltäminen alle 25-vuotiaille. Tällaista sääntelyä ei kuitenkaan päädytty ehdottamaan, koska kiellon tehokkuuden varmistamiseksi sen pitäisi koskea laajasti erityyppisiä pieniä luottoja. Vaikka kategorinen kiello eittäimättä vähentäisi nuorille aiheutuvia velkaongelmia, merkitsisi se samalla sitä, ettei luottoa saisi myöntää sellaisellekaan nuorelle aikuiselle, jolla olisi esimerkiksi säännöllisten tulojen ja muutoin vakiintuneen taloudellisen tilanteensa johdosta hyvät edellytykset suoriutua luoton takaisinmaksusta moitteettomasti. Kieltoa tarjota luottoa nuo-

rille aikuisille ei voidakaan pitää suhteellisuusperiaatteen mukaisena.

Eräänä vaihtoehtona esitettiin ikärajasääntelyn rajaamista pelkästään etämyyntiin. Myöskään tällaista sääntelyä ei pidetä tarkoituksenmukaisena, koska se olisi vastoin yleistä pyrkimystä edistää ja helpottaa sähköistä asiointia. Sääntely vaikuttaisi ongelmalliselta myös rajat ylittävän luotonannon näkökulmasta.

Lisäksi useat lausunnonantajat pitivät positiivisen luottotietorekisterin ja sosiaalisen luotonuksen kehittämistä tarpeellisena. Näitä kysymyksiä selvitetään valtioneuvostossa erikseen.

Esityksen jatkovalmisteluvaiheessa oikeusministeriö järjesti keskeisille etutahoille kuulemistilaisuuden lausuntopalautteen perusteella valmistelluista muutoksista.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Kuluttajansuojalaki

7 luku. Kuluttajaluotot

3 §. Säännösten soveltamisen rajoitukset eräissä muissa tapauksissa. Pykälän 1 momentti vastaa muilta osin voimassaolevaa 1 momenttia, mutta siihen tehdään tekninen viittaustarkistus hyvää luotonantotapaa koskevaan säännökseen tehtävän muutoksen johdosta.

13 §. Hyvä luotonantotapa. Hyvää luotonantotapaa koskevan pykälän 1 momentti vastaa voimassaolevaa lakia.

Myös pykälän 2 momentti vastaa muilta osin voimassa olevaa lakia, mutta ehdotuksen mukaan siihen lisättäisiin uusi 3 kohta, jolloin nykyinen 3 kohta siirtyy 4 kohdaksi ja nykyinen 4 kohta puolestaan 5 kohdaksi. Ehdotuksen mukaan hyvän luotonantotavan vastaista olisi myös se, että luotonantaja käyttää luottoa myönnettäessä tai muussa luottosuhteeseen liittyvässä asiointissa lisämaksullista tekstiviestipalvelua tai muuta vastaavaa viestipalvelua. Muulla vastaavalla viestipalvelulla tarkoitetaan esimerkiksi multimediatekstejä. Vaikka jo yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaan esimerkiksi kuluttajalle lähetettävistä markkinointiviesteistä ei saa periä maksua, selvyuden vuoksi säännöksessä mainittaisiin kielto käyttää lisämaksullista tekstiviesti- tai muuta vastaavaa viestipalvelua myös markkinointivaiheessa.

Muutos merkitsee käytännössä sitä, että luotonantaja ei saisi jatkossa periä kuluttajalta maksuja esimerkiksi kuluttajan tekstiviestillä tekemästä lainahakemuksesta tai mahdollisesta vahvistusviestistä taikka myöhemmin luottosuhteen kuluessa mahdollisesti tekstiviestillä tehtävistä toimenpiteistä, kuten eräpäivän siirtämisestä. Selvyuden vuoksi on syytä todeta, että säännös ei estä tekstiviestitai muuta vastaavaa asiointia sinänsä, vaan jatkossakin luotonantaja voisi tarjota kuluttajalle mahdollisuutta asioida esimerkiksi tekstiviestillä edellyttäen, ettei kuluttajalta peritä viestistä lisämaksua. Jos käytössä on lyhyt-

sanomapalvelunumero, tekstiviestin tai muun vastaavan viestin lähettämisen tulisi siis olla kuluttajalle täysin maksutonta. Asiointin tahtaessa puolestaan niin sanotulla normaallilla tilaajanumerolla kuluttaja maksaisi oman operaattorinsa normaalin viestin hinnan.

Pykälän 3 momentti vastaa muilta osin voimassaolevaa lakia, mutta ehdotettu kielto käyttää lisämaksullista tekstiviesti- tai muuta vastaavaa viestipalvelua ulotettaisiin koskemaan myös luotonvälittäjiä.

14 §. Velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus. Pykälän 1 momentti vastaa muilta osin voimassaolevaa lakia, mutta ehdotuksen mukaan säännöstä täsmennettäisiin siten, että kun voimassaolevan lain mukaan luottokelpoisuuden arviointi on tehtävä riittävien tietojen perusteella ottaen huomioon luoton määrä ja muut olosuhteet, jatkossa luottokelpoisuuden arviointi tulisi tehdä kuluttajan tuloja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien riittävien tietojen perusteella. Uudistuksen tavoitteena on, että luotonantajat selvittäisivät kuluttajan luottokelpoisuuden nykyistä tarkemmin myös määrältään pienemmissä luotoissa.

Jatkossakin perusvaatimuksena luottokelpoisuuden arvioinnissa olisi, että luotonantaja tarkistaa kuluttajan luottotiedot. Kuten nykyisin, poikkeuksena olisivat tapaukset, joissa luotonantaja tuntee entuudestaan kuluttajan taloudellisen tilanteen pidemmältä ajalta ja sillä on tämän johdosta perusteltu syy olettaa, että kuluttajalla on taloudelliset edellytykset täyttää sitoumuksensa. Luottotietoja ei myöskään tietysti tarvitsisi tarkistaa tapauksissa, joissa luotonhakija on maasta, josta luottotietoja ei ole saatavissa.

Jo nykyisin edellytetään, että jatkuvissa luotoissa sekä suuremmissa kertaluotoissa luotonantaja hankkii luottotietojen ohella myös muita tietoja kuluttajan taloudellisesta asemasta kuluttajalta itseltään tai mahdollisista muista käytettävissä olevista lähteistä. Esityksen mukaan tietoja kuluttajan tuloista ja muista taloudellisista olosuhteista tulisi hankkia myös rahamäärältään pienempiä luottoja myönnettäessä. Eritoten tämä velvollisuus koskisi sellaisia pieniä rahaluottoja, joissa luottoaika on lyhyt ja jotka on makset-

tava takaisin yhdessä erässä, koska tämänkaltaisista pienistä luotoista on aiheutunut kuluttajille runsaasti velkaongelmia. Tarpeellisia tietoja kuluttajan maksuvaran ja siten luoton takaisinmaksukyvyyn arvioimiseksi ovat kuluttajan tulojen määrän ja perusteen lisäksi tämän menot, velat ja varat sekä mahdolliset takausvastuut. Maksuvaran selvittämisessä tulisi ottaa huomioon tulojen jatkuvuuteen vaikuttavat seikat, kuten työ- tai virkasuhteen laatu, sekä myös seikat, jotka voivat todennäköisesti johtaa menojen merkittävään kasvuun, kuten luoton korkomenojen nouseminen. Mitä suuremmasta lainasta on kyse, sitä seikkaperäisemmät selvitykset ovat tarpeen.

Luotonantajalla olisi velvollisuus kohtuullisin toimenpitein pyrkiä varmistamaan kuluttajan antamien tietojen oikeellisuus. Riittävää ei siis olisi, että lainanhakijaa esimerkiksi internetissä tehtävässä lainahakemuksessa pyydetäisiin vain laittamaan rasti ruutuun, että hänellä on säännölliset, tietyn suuruiset tulot. Tulotietojen varmistamiseksi kuluttajaa tulisi tilanteesta riippuen pyytää toimittamaan esimerkiksi palkka- tai eläketodistus taikka maanviljelijöiden viimeisin verospäätös ja erittelyosa.

Selvää on, että kuluttajan taloudellista asemaa koskevien tietojen lisäksi luotonantaja voi halutessaan arvioida kuluttajan luottokelpoisuutta myös muilla tavoilla, kuten tilastotietoihin pohjautuvilla menetelmillä. Yksinomaan tällaisten tietojen käyttäminen ei kuitenkaan olisi riittävää.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassaolevaa lakia.

17 a §. Korkokatto. Pykälä on uusi, ja siinä säädetään korkokatosta. Luoton todellinen vuosikorko määritellään 7 luvun 6 §:ssä. Rahamarkkinoilla tapahtuvien muutosten huomioon ottamiseksi korkokatto on tarpeen sitoa korkolain 12 §:ssä tarkoitettuun viitekorkeeseen.

Ehdotettua korkokattosäännöstä ei sovelletaisi luvun 7 §:n 3 kohdassa tarkoitettuihin hyödykesidonnaisiin luottoihin, paitsi jos kuluttajalla on luottosopimuksen nojalla myös oikeus nostaa rahavaroja. Säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle rajautuvat siis ne hyödykesidonnaiset luotot, joihin ei liity oikeutta nostaa rahavaroja. Lisäksi soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin muutkin luotot

silloin, kun luoton määrä tai luottoraja on vähintään 2 000 euroa. On korostettava, että tällainen suurempi luotto voisi rajautua säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle vain silloin, kun luotto on sen määräisenä myös tosiasiassa kuluttajan käytettävissä. Sääntelyä ei siis voi kiertää esimerkiksi siten, että luottoraja asetetaan näennäisesti vähintään 2 000 euron suuruiseksi rajoittaen kuitenkin sopimusdoin kuluttajan oikeutta käyttää luottoa, vaikka rajoittamiselle ei ole asianmukaista perustetta. Asianmukaisena perusteena voidaan pitää ainakin luottokortin käytön turvallisuuden vaarantumista tai muita maksupalvelulain (290/2010) 57 §:n 1 momentissa mainittuja perusteita.

22 §. Etämyyntiä ja kotimyyntiä koskevia erityissäännöksiä. Pykälän 1 momentin johdantokappaletta ehdotetaan muutettavaksi siten, että sana ”korvaus” korvattaisiin sanoilla ”korvauksen määrä”. Muutoksen tarkoituksena on selventää, että momentissa tarkoitettu poikkeus koskee sitä, mitä 7 luvun 20 §:n 2 momentissa säädetään korvauksen määrästä, eikä siis sitä, mitä momentissa säädetään korvauksen vaatimisen edellytyksistä yleisesti.

1.2 Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä

9 a §. Luotonantoon liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttäminen. Pykälä on uusi, ja siinä säädettäisiin luotonantajan velvollisuudesta säilyttää luotonantoon liittyvät asiakirjat ja tiedot. Säännös täydentää muualla lainsäädännössä, kuten kuluttajansuojalain, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (503/2008) ja kirjanpitolain (1336/1997) olevia säilyttämisvelvoitteita. Säännöksen tarkoituksena on turvata aluehallintoviraston tiedonsaantioikeuksien toteutuminen sen valvossa luotonantajia.

Säännös kattaa kaikki luottosuhteen vaiheet markkinoinnista luottosopimuksen tekemiseen ja mahdollisten ongelmien selvittämiseen. Luotonantoon liittyvillä asiakirjoilla tarkoitetaan esimerkiksi ennakkotietolomaketta, luottosopimusta ja siihen mahdollisesti tehtyjä muutoksia sekä kuluttajalta tai muista lähteistä saatua kuluttajan luottokelpoisuuden

arvioimisessa käytettyä aineistoa. Luotonantoon liittyvillä tiedoilla tarkoitetaan puolestaan esimerkiksi lokitietoja, jotka ovat syntyneet luottotietojen tarkistamisesta.

Tiedot olisi säilytettävä viiden vuoden ajan siitä, kun luotto on kokonaisuudessaan eräännytynyt maksettavaksi. Ehdotettu ajanjakso alkaa siis kulua siitä, kun erissä maksettavan luoton viimeinen maksuerä tai yhdessä erässä maksettavan luoton ainoa maksuerä eräännyy maksettavaksi. Jos kyse on jatkuvasta luotosta, ei luottoa katsota säännöksessä tarkoitetulla tavalla kokonaisuudessaan eräänntyneeksi, jos kuluttajalla on edelleen oikeus käyttää luottoa luottosopimuksessa määritellyn luottorajan puitteissa.

Jos asiakirjat ja tiedot olisi muun lain nojalla säilytettävä ehdotettua ajanjaksoa pidempään, noudatetaan tuota pidempää säilyttämisaikaa.

10 §. Valvonta. Pykälä vastaa voimassaolevan lain 10 §:n 1 momenttia.

10 a §. Valvontaviranomaisen tiedonsaanti-oikeus. Pykälän 1 momentti vastaa voimassaolevan lain 10 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentti on uusi, ja siinä säädetään aluehallintoviraston oikeudesta saada salassapitosäännösten, kuten pankki- tai yritys-salaisuuden, estämättä tietoja muulta yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä kuin luotonantajalta. Käytännössä tällaisia tahoja voivat olla esimerkiksi luottolaitokset.

Jotta tällaisella taholla olisi velvollisuus antaa asiakirjoja tai tietoja aluehallintovirastolle, olisi niiden oltava ensinnäkin valvonnan kannalta välttämättömiä. Välttämättömyysvaatimuksesta johtuen aluehallintovirastolla ei olisi oikeutta saada salassa pidettäviä asiakirjoja ja tietoja esimerkiksi silloin, kun asia olisi selvitettävissä muilla keinoin. Lisäksi tiedonsaanti-oikeus rajattaisiin vain niihin tilanteisiin, joissa selvitettävänä on kysymys joko siitä, kuuluuko luottojen tarjoaminen lain soveltamisalaan, tai siitä, kuka luottoja tosiasiallisesti tarjoaa. Näiden seikkojen selvittämiseksi välttämätön tieto voi koskea esimerkiksi sitä, kenellä on käyttöoikeus luotonantajan käyttämään pankkitiliin taikka sitä, kenen nimissä Tupas-varmenteita koskeva sopimus on tehty.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 2 momentin mukaista tiedonantovelvollisuutta

koskevasta poikkeuksesta. Momentin mukaan oikeudenkäyntiasiamiehet ja -avustajat suljettaisiin ehdotetun tiedonsaanti-oikeuden ulkopuolelle heidän asiakkaitaan koskevien tietojen osalta, jotta voidaan turvata oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan ja tämän asiakkaan välinen luottamussuhde. Säännöksessä tarkoitettu poikkeus koskisi muitakin asianajajan lakisääteisen salassapitovelvollisuuden alaisia tietoja kuin oikeudenkäyntiasiamies- ja avustajatehtävissä saatuja tietoja. Vastaavankaltainen poikkeus sisältyy myös Finanssivalvonnasta annettuun lakiin (878/2008).

10 b §. Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä. Pykälä vastaa voimassaolevan lain 10 §:n 3 momenttia.

11 §. Pakkokeinot. Pykälän 1 momentti vastaa voimassaolevaa lakia.

Pykälän 2 momentti vastaa muilta osin nykyistä 2 momenttia, mutta siihen tehtäisiin ensinnäkin tekninen viittaustarkistus sen johdosta, että nykyinen 10 §:n 2 momentti siirtyy 10 a §:n 1 momentiksi. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi aluehallintoviraston käytettävissä olevista pakkokeinoista luotonantajan laiminlyötyä 9 a §:ssä säädetyn säilyttämisvelvollisuuden.

Pykälän 3 momentissa säädetään aluehallintoviraston käytettävissä olevista pakkokeinoista silloin, kun muu yksityinen yhteisö tai henkilö kuin luotonantaja laiminlyö 10 a §:n 2 momentissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden. Näissä tapauksissa aluehallintovirasto voisi kehottaa tiedonantovelvollista määräjassa täyttämään velvollisuuden. Kehotuksen tehosteeksi voitaisiin 4 momentin mukaan asettaa uhkasakko.

Pykälän 4 momentti vastaa pääosin voimassaolevan lain 3 momenttia. Ehdotuksen mukaan aluehallintoviraston harkintavaltaa laajennettaisiin kuitenkin sen suhteen, tulisi-ko lainvastaisesti ilman rekisteröintiä harjoitettua kuluttajaluottojen tarjoamista koskevaa kieltoa tehostaa uhkasakolla. Nykyisin aluehallintovirasto voi jättää uhkasakon asettamatta ainoastaan silloin, kun sitä erityisestä syystä on pidettävä tarpeettomana. Uutta olisi, että uhkasakko voitaisiin jättää asettamatta myös silloin, kun asia olisi syytä saattaa tutkittavaksi mahdollisena luotonantajarikoksena.

13 §. Rangaistussäännökset. Pykälän 1 momentti vastaa voimassaolevaa säännöstä.

Voimassaolevan 2 momentin mukaan sitä, joka rikkoo 11 §:n nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kiello tuomita rangaistukseen samasta teosta koskisi vain niitä tapauksia, joissa uhkasakko on lainvoimaisella päätöksellä myös tuomittu maksettavaksi.

1.3 Korkolaki

2 §. Tahdonvaltaisuus. Pykälän 1 momentti vastaa nykyistä 1 momenttia.

Pykälän 2 momentti vastaa muilta osin voimassaolevaa 2 momenttia, mutta säännöksen viimeistä virkettä ehdotetaan täydennettäväksi siten, ettei korkolakia saisi kiertää myöskään sellaisella viivästyksen varalta tehdyllä sitoumuksella, jonka mukaan velallisen tulee maksaa viivästyskoron sijasta tai sen lisäksi kertaluonteinen suoritus, kuten sopimussakko. Voimassaolevassa laissa mainitaan nimenomaisesti vain toistuvat suoritukset.

2 Voimaantulo

Esityksen 1. ja 3. lakiehdotusten on tarkoitus tulla voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua lakien hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Esityksen 1. lakiehdotukseen sisältyvän hintasääntelyn on kuitenkin tarkoitus tulla voimaan jonkin verran tätä myöhemmin. Esityksen 2. lakiehdotuksen on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

Edellä mainittua kolmen kuukauden siirtymäaikaa pidetään perusteltuna, koska lakimuutosten johdosta erityisesti pieniä luottoja tarjoavien luotonantajien on päivitettävä markkinointiaineistonsa ja sopimusehtonsa. Hintasääntelyn edellyttämät sopeuttamistoimet, kuten mahdolliset muutokset luottojen hinnoittelurakenteessa, puoltavat jonkin verran kolmea kuukautta pidempää siirtymäaikaa.

Muutokset 1. ja 3. lakiehdotusten sopimus-oikeudellisissa säännöksissä vaikuttaisivat pääsääntöisesti vain lain voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin. Perusteltuna kui-

tenkin pidetään, että hyvää luotonantotapaa koskevaan säännökseen ehdotettua lisäystä tekstiviesti- ja muiden vastaavien viestipalvelujen lisämaksuttomuudesta sovellettaisiin kaikkeen lain voimaantulon jälkeen tapahtuvaan asiointiin siitä riippumatta, liittyykö asiointi ennen vai jälkeen lain voimaantuloa tehtyyn sopimukseen.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksen 1. lakiehdotuksessa ehdotetaan hintasääntelyä määrätuille alle 2 000 euron suuruisille luotoille. Ehdotettua hintasääntelyä on arvioitava ennen muuta perustuslain 15 §:ssä turvatus omaisuuden suoja rajoituksena. Tällaisella sääntelyllä on välillisiä vaikutuksia myös perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattuun elinkeinonharjoittamisoikeuteen. Rajoitusten perustuslain mukaisuus ratkaistaan perusoikeuksien yleisten rajoitus-edellytysten perusteella. Tältä kannalta keskeistä on se, onko rajoitukselle olemassa perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävät perusteet ja onko rajoitus painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima sekä täyttyykö perusoikeusrajoitukselle asetettu oikeasuhtaisuusvaatimus eli onko rajoitus välttämätön tavoitteen saavuttamiseksi ja muutoinkin oikeasuhtainen.

Myönnettyjen pikaluottojen määrän kasvu on ollut viime vuosina jyrkkää. Myös niihin liittyvät velkaongelmat ovat kasvaneet voimakkaasti, kuten yleisperustelujen 1 ja 2.3 jaksosta ilmenee. On selvästi nähtävissä, että pikaluotot ovat vieneet osan väestöstä vaikeasti hallittavaan velkakierteeseen. Erityisesti ongelmia on aiheutunut alle 25-vuotiaille nuorille aikuisille. Luotonantajan varallisuusarvoisten oikeuksien rajoitukselle on siten painava yhteiskunnallinen tarve ja hyväksyttävät perusteet – ylivelkaantumisen estäminen ja velallisen selviytymismahdollisuuksien edistäminen.

Viime vuosina toteutetut lainsäädäntömuutokset, joilla on pyritty vähentämään pikaluotoista aiheutuvia ongelmia, eivät ole kääntäneet kehitystä parempaan suuntaan. Lisätoimet nykytilanteen parantamiseksi ovat välttämättömiä. Rajoituksen oikeasuhtaisuus-

den kannalta on merkityksellistä se, että hintasääntelyllä ei sinänsä estettäisi luotonantajan luottotoimintaa, vaan asetettaisiin toiminnalle tietyt, välttämättömät reunaehdot. Vaikka on oletettavaa, että pikaluottojen kaltaisten rahaluottojen tarjonta vähenee hintasääntelyn johdosta merkittävästi, pikaluottoyritysten on liiketaloudellisesti mahdollista jatkaa luotonantoa muuttamalla luottoehtoja.

Hintasääntelyllä edistettäisiin sitä, että markkinoilla olisi saatavilla pieniä luottoja nykyistä kohtuullisemmilla ehdoilla. Sääntely johtaisi todennäköisesti myös siihen, että luotonantajat eivät enää myöntäisi luottoja osalle niistä kuluttajista, joilla on hyvin korkea luottoriski. Sääntely olisi siten omiaan osaltaan vähentämään ylivelkaantumista ja edistämään velallisen selviytymisedellytyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä on hyväksytty hintasääntelyä esimerkiksi tilanteissa, joissa on pyritty turvaamaan tai luomaan kilpailuedellytyksiä ottaen huomioon markkinoiden tai omaisuuden erityisluonne (teleyritykset PeVL 32/2004 vp, sähköyritykset PeVL 36/2004 vp), joissa on pyritty pitämään hinnat asiakkaan kannalta kohtuullisina (lääkkeiden hinnoittelu PeVL

49/2005 vp) taikka joissa asiakkaalla on rajoittamattomat mahdollisuudet valita vapaasti palvelun tarjoaja ja tehdä hintavertailuja (taksiliikenteen hinnat PeVL 31/2006 vp). Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä on myös hyväksytty velkojien omaisuuden suojan rajoituksia velallisten selviytymismahdollisuuksien edistämiseksi muun muassa säädettäessä velallisen korvattaviksi tulevista perintäkuluista (PeVL 27/2004 vp) ja velallisen maksukyvyttömyyteen kytkeytyvästä täytäntöönpanolainsäädännöstä (PeVL 33/2002 vp). Valiokunnan aikaisemman tulkintakäytännön perusteella nyt ehdotettua pienten luottojen hintasääntelyä ei voida pitää valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallisena.

Hintasääntelyä sovellettaisiin vain lain voimaantulon jälkeen tehtäviin luottosopimuksiin, eikä sillä siten puututtaisi taannehtivasti sopimussuhteiden sisältöön. Sääntely ei siten olisi tästäkään näkökulmasta valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 3 §:n 1 momentti, 13 ja 14 § sekä 22 §:n
 1 momentin johdantokappale, sellaisina kuin ne ovat laissa 746/2010, sekä
lisätään 7 lukuun uusi 17 a § seuraavasti:

7 luku

Kuluttajaluotot

3 §

*Säännösten soveltamisen rajoitukset eräissä
 muissa tapauksissa*

Tämän luvun 9—11 §:ää, 13 §:n 2 momentin 4 kohtaa sekä 14 ja 17 §:ää ei sovelleta kuluttajaluottoon, jossa luottoaika on enintään kolme kuukautta, josta ei peritä korkoa ja josta perittävät muut luottokustannukset todelliseksi vuosikoroksi muunnettuna eivät ylitä korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun koron määrää. Jatkuvaan luottoon sovelletaan kuitenkin 14 ja 17 §:ää.

13 §

Hyvä luotonantotapa

Luotonantajan on luotonannossa meneteltävä vastuullisesti.

Erityisesti edellytetään, että luotonantaja:

1) ei markkinoi luottoa siten, että markkinointi on omiaan selvästi heikentämään kuluttajan kykyä harkita luoton ottamista huolellisesti;

2) ei käytä luoton myöntämistä pääasiallisena markkinointikeinona markkinoidessaan muita kulutushyödykkeitä;

3) ei käytä luottoa markkinoitaessa, sitä myönnettäessä eikä muussa luottosuhteeseen liittyvässä asioinnissa lisämaksullista tekstiviestipalvelua tai muuta vastaavaa viestipalvelua;

4) antaa kuluttajalle ennen luottosopimuksen tekemistä riittävät ja selkeät selvitykset sen arvioimiseksi, soveltuuko luotto kuluttajan tarpeisiin ja hänen taloudelliseen tilanteeseensa;

5) antaa kuluttajalle maksuviivästystilanteissa tietoa ja neuvoja maksuvaikeuksien syntymisen tai syvenemisen estämiseksi ja maksukyvyttömyystilanteiden hoitamiseksi sekä suhtautuu vastuullisesti maksujärjestykseen.

Mitä 1 momentissa ja 2 momentin 1—4 kohdassa säädetään, sovelletaan myös luotonvälittäjään. Mitä 2 momentin 4 kohdassa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta päätöi-

mensa ohella luotonvälittäjänä toimivaan myyjään eikä palveluksen suorittajaan.

14 §

Velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus

Luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava, kykeneekö kuluttaja täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa (*kuluttajan luottokelpoisuus*). Arviointi on tehtävä kuluttajan tuloja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien riittävien tietojen perusteella.

Jos osapuolet sopivat myöhemmin luoton määrän tai luottorajan korottamisesta, luotonantajan on varmistettava kuluttajaa koskevien tietojen ajantasaisuus ja, jos luoton määrää tai luottorajaa merkittävästi korotetaan, arvioitava kuluttajan luottokelpoisuus uudelleen ennen korotuksesta sopimista.

17 a §

Korkokatto

Jos luoton määrä tai luottoraja on alle 2 000 euroa, luottosopimuksen mukainen luoton todellinen vuosikorko saa olla enin-

tään korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä 50 prosenttiyksiköllä. Hyödyksidonnaiseen luottoon tätä pykälää sovelletaan kuitenkin vain, jos kuluttajalla on luottosopimuksen nojalla myös oikeus nostaa rahavaroja.

22 §

Etämyyntiä ja kotimyyntiä koskevia erityissäännöksiä

Sen sijaan mitä 20 §:n 2 momentissa säädetään korvauksen määrästä, luotonantajalla on oikeus vaatia korvauksena luoton todellinen vuosikorko ajalta, jonka luotto on ollut kuluttajan käytettävissä, jos kuluttaja etämyynnissä peruuttaa:

_____ päivä
Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 20 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Mitä 7 luvun 13 §:n 2 momentin 3 kohdassa ja 3 momentissa säädetään, sovelletaan kuitenkin myös ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin liittyvään asiointiin.

2.

Laki**eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain (747/2010) 10, 11 ja 13 § se-
 kä

lisätään lakiin uusi 9 a, 10 a ja 10 b § seuraavasti:

9 a §

Luotonantoon liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttäminen

Luotonantajan on säilytettävä luotonantoon liittyvät asiakirjat ja tiedot viiden vuoden ajan siitä, kun luotto on kokonaisuudessaan erääntynyt maksettavaksi, ellei muualla laissa säädetä velvollisuutta säilyttää niitä tätä pidempään.

10 §

Valvonta

Tämän lain noudattamista valvoo Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

10 a §

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus

Luotonantajan on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä annettava aluehallintovirastolle valvontaa varten tarvittavat asiakirjat ja tiedot.

Lisäksi aluehallintovirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada yksilöityä valvontatointa varten asiakirjoja ja tietoja myös muulta yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä kuin luotonantajalta. Asiakirjojen ja tietojen tulee olla valvonnan kannalta välttämättömiä sen selvittämiseksi, kuuluuko luot-

tojen tarjoaminen tämän lain soveltamisalaan tai kuka luottoja tosiasiallisesti tarjoaa.

Aluehallintovirastolla ei ole kuitenkaan oikeutta saada asianajajista annetussa laissa (496/1958) tarkoitettulta asianajalta tai hänen apulaiseltaan asianajajan asiakasta koskevia asiakirjoja ja tietoja eikä muultakaan henkilöltä oikeudenkäyntiasiamies- tai oikeudenkäyntiavustajatehtävien hoitamisen yhteydessä saatuja asiakirjoja ja tietoja. Oikeudenkäyntiasiamies- ja oikeudenkäyntiavustajatehtäviksi luetaan varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellinen neuvonta, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnassa rikoksen johdosta tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä.

10 b §

Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä

Aluehallintovirastolla on oikeus saada sakkon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettusta sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettun henkilön luotettavuuden selvittämiseksi. Oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993).

11 §

Pakkokeinot

Aluehallintoviraston on kiellettävä kuluttajaluottojen tarjoaminen, jota harjoitetaan tämän lain vastaisesti ilman rekisteröintiä. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös tällaista toimintaa harjoittavan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

Jos luotonantaja laiminlyö 7 §:n 3 momentissa tai 10 a §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden, aluehallintovirasto voi kehottaa luotonantajaa täyttämään velvollisuuden määräajassa. Jos luotonantaja laiminlyö 9 tai 9 a §:ssä säädetyn velvollisuuden, aluehallintovirasto voi antaa luotonantajalle varoituksen. Jos laiminlyönnit ovat vakavia tai jos ne annetusta kehotuksesta tai varoituksesta huolimatta toistuvat, aluehallintovirasto voi kieltää osaksi tai kokonaan luotonantajan toiminnan määräajaksi, kuitenkin enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jos 10 a §:n 2 momentissa tarkoitettu taho laiminlyö mainitussa momentissa säädetyn velvollisuuden, aluehallintovirasto voi kehottaa tätä täyttämään velvollisuuden määräajassa.

Aluehallintovirasto voi asettaa tässä pykälässä tarkoitetun kiellon tai kehotuksen tehosteeksi uhkasakon. Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa on tehostettava uhkasakolla, ellei se erityisestä syystä ole tarpeetonta tai aluehallintovirasto katso, että menettely tulisi saattaa arvioitavaksi 13 §:n 1 momentin mukaisesti. Uhkasakosta säädetään muutoin uhkasakkolaissa (1113/1990).

13 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan ilman rekisteröintiä harjoittaa kuluttajaluottojen tarjoamista, on tuomitava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luotonantajarikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Sitä, joka rikkoo 11 §:n nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta, jos uhkasakko on lainvoimaisella päätöksellä tuomittu maksettavaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

3.

Laki**korkolain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkolain (633/1982) 2 §, sellaisena kuin se on laissa 340/2002, seuraavasti:

2 §

Tahdonvaltaisuus

Velvollisuus maksaa korkoa määräytyy tämän lain mukaan, jollei muuta johdu velallisen sitoumuksesta tai kauppatavasta taikka toisin ole säädetty.

Jos velallisen sitoumus liittyy kuluttajaluottoa tai muuta kulutushyödykettä koskevaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sopimukseen taikka sellaiseen sopimukseen, jonka perusteella velallinen ostamalla tai vuokraamalla hankkii asunnon itseään tai perheenjäseniään varten, sitoumus on tehoton siltä osin kuin velallinen olisi velvollinen

maksamaan enemmän viivästyskorkoa kuin 4—11 §:ssä säädetään. Jos velallinen näissä tapauksissa on viivästyksen varalta sitoutunut viivästyskoron sijasta tai sen lisäksi maksamaan provisiota, palkkiota tai vastaavaa suoritusta, sitoumus on tehoton siltä osin kuin viivästyskoron ja mainitun suorituksen yhteenlaskettu määrä ylittää 4—11 §:n mukaan lasketun koron.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 6 päivänä syyskuuta 2012

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPILAINEN

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 3 §:n 1 momentti, 13 ja 14 § sekä 22 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisina kuin ne ovat laissa 746/2010, sekä *lisätään* 7 lukuun uusi 17 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 luku

7 luku

Kuluttajaluotot

Kuluttajaluotot

3 §

3 §

*Säännösten soveltamisen rajoitukset eräissä
muissa tapauksissa*

*Säännösten soveltamisen rajoitukset eräissä
muissa tapauksissa*

Tämän luvun 9—11 §:ää, 13 §:n 2 momentin 3 kohtaa sekä 14 ja 17 §:ää ei sovelleta kuluttajaluottoon, jossa luottoaika on enintään kolme kuukautta, josta ei peritä korkoa ja josta perittävät muut luottokustannukset todelliseksi vuosikoroksi muunnettuina eivät ylitä korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun koron määrää. Jatkuvaan luottoon sovelletaan kuitenkin 14 ja 17 §:ää.

Tämän luvun 9—11 §:ää, 13 §:n 2 momentin 4 kohtaa sekä 14 ja 17 §:ää ei sovelleta kuluttajaluottoon, jossa luottoaika on enintään kolme kuukautta, josta ei peritä korkoa ja josta perittävät muut luottokustannukset todelliseksi vuosikoroksi muunnettuina eivät ylitä korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun koron määrää. Jatkuvaan luottoon sovelletaan kuitenkin 14 ja 17 §:ää.

13 §

13 §

Hyvä luotonantotapa

Hyvä luotonantotapa

Luotonantajan on luotonannossa meneteltävä vastuullisesti.

Erityisesti edellytetään, että luotonantaja:

Luotonantajan on luotonannossa meneteltävä vastuullisesti.

Erityisesti edellytetään, että luotonantaja:

1) ei markkinoi luottoa siten, että markkinointi on omiaan selvästi heikentämään kuluttajan kykyä harkita luoton ottamista huolellisesti;

2) ei käytä luoton myöntämistä pääasiallisena markkinointikeinona markkinoidessaan muita kulutushyödykkeitä;

3) antaa kuluttajalle ennen luottosopimuksen tekemistä riittävät ja selkeät selvitykset sen arvioimiseksi, soveltuuko luotto kuluttajan tarpeisiin ja hänen taloudelliseen tilanteeseensa;

4) antaa kuluttajalle maksuviivästystilanteissa tietoa ja neuvoja maksuvaikeuksien syntymisen tai syvenemisen estämiseksi ja maksukyvyttömyystilanteiden hoitamiseksi sekä suhtautuu vastuullisesti maksujärjestelyihin.

Mitä 1 momentissa ja 2 momentin 1—3 kohdassa säädetään, sovelletaan myös luotonvälittäjään. Mitä 2 momentin 3 kohdassa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta päätoimensa ohella luotonvälittäjänä toimivaan myyjään eikä palveluksen suorittajaan.

14 §

Velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus

Luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava, kykeneekö kuluttaja täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa (*kuluttajan luottokelpoisuus*). Arviointi on tehtävä riittävien tietojen perusteella *ottaen huomioon luoton määrä ja muut olosuhteet*.

Jos osapuolet sopivat myöhemmin luoton määrän tai luottorajan korottamisesta, luotonantajan on varmistettava kuluttajaa koskevien tietojen ajantasaisuus ja, jos luoton määrää tai luottorajaa merkittävästi korotetaan, arvioitava kuluttajan luottokelpoisuus uudelleen ennen korotuksesta sopimista.

1) ei markkinoi luottoa siten, että markkinointi on omiaan selvästi heikentämään kuluttajan kykyä harkita luoton ottamista huolellisesti;

2) ei käytä luoton myöntämistä pääasiallisena markkinointikeinona markkinoidessaan muita kulutushyödykkeitä;

3) ei käytä luottoa markkinoitaessa, sitä myönnettäessä eikä muussa luottosuhteeseen liittyvässä asioinnissa lisämaksullista tekstiviestipalvelua tai muuta vastaavaa viestipalvelua;

4) antaa kuluttajalle ennen luottosopimuksen tekemistä riittävät ja selkeät selvitykset sen arvioimiseksi, soveltuuko luotto kuluttajan tarpeisiin ja hänen taloudelliseen tilanteeseensa;

5) antaa kuluttajalle maksuviivästystilanteissa tietoa ja neuvoja maksuvaikeuksien syntymisen tai syvenemisen estämiseksi ja maksukyvyttömyystilanteiden hoitamiseksi sekä suhtautuu vastuullisesti maksujärjestelyihin.

Mitä 1 momentissa ja 2 momentin 1—4 kohdassa säädetään, sovelletaan myös luotonvälittäjään. Mitä 2 momentin 4 kohdassa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta päätoimensa ohella luotonvälittäjänä toimivaan myyjään eikä palveluksen suorittajaan.

14 §

Velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus

Luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava, kykeneekö kuluttaja täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa (*kuluttajan luottokelpoisuus*). Arviointi on tehtävä *kuluttajan tuloja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien* riittävien tietojen perusteella.

Jos osapuolet sopivat myöhemmin luoton määrän tai luottorajan korottamisesta, luotonantajan on varmistettava kuluttajaa koskevien tietojen ajantasaisuus ja, jos luoton määrää tai luottorajaa merkittävästi korotetaan, arvioitava kuluttajan luottokelpoisuus uudelleen ennen korotuksesta sopimista.

17 a §

Korkokatto

Jos luoton määrä tai luottoraja on alle 2 000 euroa, luottosopimuksen mukainen luoton todellinen vuosikorko saa olla enintään korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättyinä 50 prosenttiyksiköllä. Hyödyksidonnaiseen luottoon tätä pykälää sovelletaan kuitenkin vain, jos kuluttajalla on luottosopimuksen nojalla myös oikeus nostaa rahavaroja.

22 §

Etämyyntiä ja kotimyyntiä koskevia erityissäännöksiä

Sen sijaan mitä 20 §:n 2 momentissa säädetään korvauksesta, luotonantajalla on oikeus vaatia korvauksena luoton todellinen vuosikorko ajalta, jonka luotto on ollut kuluttajan käytettävissä, jos kuluttaja etämyynnissä peruuttaa:

-----

22 §

Etämyyntiä ja kotimyyntiä koskevia erityissäännöksiä

Sen sijaan mitä 20 §:n 2 momentissa säädetään korvauksen määrästä, luotonantajalla on oikeus vaatia korvauksena luoton todellinen vuosikorko ajalta, jonka luotto on ollut kuluttajan käytettävissä, jos kuluttaja etämyynnissä peruuttaa:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Mitä 7 luvun 13 §:n 2 momentin 3 kohdassa ja 3 momentissa säädetään, sovelletaan kuitenkin myös ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin liittyvään asiointiin.

2.

Laki**eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain (747/2010) 10, 11 ja 13 § sekä
lisätään lakiin uusi 9 a, 10 a ja 10 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 a §

Luotonantoon liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttäminen

Luotonantajan on säilytettävä luotonantoon liittyvät asiakirjat ja tiedot viiden vuoden ajan siitä, kun luotto on kokonaisuudessaan erääntynyt maksettavaksi, ellei muualla laissa säädetä velvollisuutta säilyttää niitä tätä pidempään.

10 §

Valvonta ja valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus

Tämän lain noudattamista valvoo Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Luotonantajan on salassapitosäännösten esittämättä pyynnöstä annettava aluehallintovirastolle valvontaa varten tarvittavat asiakirjat ja tiedot.

Aluehallintovirastolla on oikeus saada sakkon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun henkilön luotettavuuden selvittämiseksi. Oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilaisissa (770/1993).

10 §

Valvonta

Tämän lain noudattamista valvoo Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

(ks. 10 a § 1 mom.)

(ks. 10 b §)

10 a §

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus

Luotonantajan on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä annettava aluehallintovirastolle valvontaa varten tarvittavat asiakirjat ja tiedot.

Lisäksi aluehallintovirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada yksilöityä valvontatoimintaa varten asiakirjoja ja tietoja myös muulta yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä kuin luotonantajalta. Asiakirjojen ja tietojen tulee olla valvonnan kannalta välttämättömiä sen selvittämiseksi, kuuluuko luottojen tarjoaminen tämän lain soveltamisalaan tai kuka luottoja tosiasiallisesti tarjoaa.

Aluehallintovirastolla ei ole kuitenkaan oikeutta saada asianajajista annetussa laissa (496/1958) tarkoitetulta asianajalta tai hänen apulaiseltaan asianajajan asiakasta koskevia asiakirjoja ja tietoja eikä muultakaan henkilöltä oikeudenkäyntiasiamies- tai oikeudenkäyntiavustajatehtävien hoitamisen yhteydessä saatuja asiakirjoja ja tietoja. Oikeudenkäyntiasiamies- ja oikeudenkäyntiavustajatehtäviksi luetaan varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellinen neuvonta, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnassa rikoksen johdosta tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä.

10 b §

Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä

Aluehallintovirastolla on oikeus saada sakkon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun henkilön luotettavuuden selvittämiseksi. Oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993).

11 §

Pakkokeinot

Aluehallintoviraston on kiellettävä kuluttajaluottojen tarjoaminen, jota harjoitetaan tämän lain vastaisesti ilman rekisteröintiä. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös tällaista toimintaa harjoittavan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

Jos luotonantaja laiminlyö 7 §:n 3 momentissa tai 10 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden, aluehallintovirasto voi kehottaa luotonantajaa täyttämään velvollisuuden määräajassa. Jos luotonantaja laiminlyö 9 §:ssä säädetyn velvollisuuden, aluehallintovirasto voi antaa luotonantajalle varoituksen. Jos laiminlyönnit ovat vakavia tai jos ne annetusta kehotuksesta tai varoituksesta huolimatta toistuvat, aluehallintovirasto voi kieltää osaksi tai kokonaan luotonantajan toiminnan määräajaksi, kuitenkin enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Aluehallintovirasto voi asettaa tässä pykälässä tarkoitetun kiellon tai kehotuksen tehosteeksi uhkasakon. Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Uhkasakosta säädetään muutoin uhkasakolaissa (1113/1990).

13 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan ilman rekisteröintiä harjoittaa kuluttajaluottojen tarjoamista, on tuomitettava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luotonantajarikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Sitä, joka rikkoo 11 §:n nojalla määrättyä

11 §

Pakkokeinot

Aluehallintoviraston on kiellettävä kuluttajaluottojen tarjoaminen, jota harjoitetaan tämän lain vastaisesti ilman rekisteröintiä. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös tällaista toimintaa harjoittavan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

Jos luotonantaja laiminlyö 7 §:n 3 momentissa tai 10 a §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden, aluehallintovirasto voi kehottaa luotonantajaa täyttämään velvollisuuden määräajassa. Jos luotonantaja laiminlyö 9 tai 9 a §:ssä säädetyn velvollisuuden, aluehallintovirasto voi antaa luotonantajalle varoituksen. Jos laiminlyönnit ovat vakavia tai jos ne annetusta kehotuksesta tai varoituksesta huolimatta toistuvat, aluehallintovirasto voi kieltää osaksi tai kokonaan luotonantajan toiminnan määräajaksi, kuitenkin enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jos 10 a §:n 2 momentissa tarkoitettu taho laiminlyö mainitussa momentissa säädetyn velvollisuuden, aluehallintovirasto voi kehottaa tätä täyttämään velvollisuuden määräajassa.

Aluehallintovirasto voi asettaa tässä pykälässä tarkoitetun kiellon tai kehotuksen tehosteeksi uhkasakon. Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa on tehostettava uhkasakolla, ellei se erityisestä syystä ole tarpeetonta tai *aluehallintovirasto katso, että menettely tulisi saattaa arvioitavaksi 13 §:n 1 momentin mukaisesti*. Uhkasakosta säädetään muutoin uhkasakolaissa (1113/1990).

13 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan ilman rekisteröintiä harjoittaa kuluttajaluottojen tarjoamista, on tuomitettava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luotonantajarikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Sitä, joka rikkoo 11 §:n nojalla määrättyä

uhkasakolla tehostettua kieltoa, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta.

uhkasakolla tehostettua kieltoa, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta, *jos uhkasakko on lainvoimaisella päätöksellä tuomittu maksettavaksi.*

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

3.

Laki**korkolain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkolain (633/1982) 2 §, sellaisena kuin se on laissa 340/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Tahdonvaltaisuus

Tahdonvaltaisuus

Velvollisuus maksaa korkoa määräytyy tämän lain mukaan, jollei muuta johdu velallisen sitoumuksesta tai kauppatavasta taikka toisin ole säädetty.

Jos velallisen sitoumus liittyy kulutusluotoa tai muuta kulutushyödykettä koskevaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sopimukseen taikka sellaiseen sopimukseen, jonka perusteella velallinen ostamalla tai vuokraamalla hankkii asunnon itseään tai perheenjäseniään varten, sitoumus on tehoton siltä osin kuin velallinen olisi velvollinen maksamaan enemmän viivästyskorkoa kuin 4—11 §:ssä säädetään. Jos velallinen näissä tapauksissa on viivästyksen varalta sitoutunut viivästyskoron sijasta tai sen lisäksi maksamaan provisiota, palkkiota tai vastaavaa *toistuvaa* suoritusta, sitoumus on tehoton siltä osin kuin viivästyskoron ja mainitun suorituksen yhteenlaskettu määrä ylittää 4—11 §:n mukaan lasketun koron.

Velvollisuus maksaa korkoa määräytyy tämän lain mukaan, jollei muuta johdu velallisen sitoumuksesta tai kauppatavasta taikka toisin ole säädetty.

Jos velallisen sitoumus liittyy *kuluttajaluottoa* tai muuta kulutushyödykettä koskevaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sopimukseen taikka sellaiseen sopimukseen, jonka perusteella velallinen ostamalla tai vuokraamalla hankkii asunnon itseään tai perheenjäseniään varten, sitoumus on tehoton siltä osin kuin velallinen olisi velvollinen maksamaan enemmän viivästyskorkoa kuin 4—11 §:ssä säädetään. Jos velallinen näissä tapauksissa on viivästyksen varalta sitoutunut viivästyskoron sijasta tai sen lisäksi maksamaan provisiota, palkkiota tai vastaavaa suoritusta, sitoumus on tehoton siltä osin kuin viivästyskoron ja mainitun suorituksen yhteenlaskettu määrä ylittää 4—11 §:n mukaan lasketun koron.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.